8 Инв. №
ЎзССР Давлат китоб палатаси
19 АПР 1983

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | ● № 83 (18.560). ● Сешанба, 1983 йил 12 апрель ● Баҳоси 3 тийин.

ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

СССР Министрлар Совети билан ВЦСПС меҳнат коллективлари ва корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда уларнинг ролини ошириш тўғрисида СССР Қонуни лойиҳасини СССР Олий Советига тақдим этдилар.

Қонун лойиҳасини «Правда», «Известия Советов народных депутатов СССР», «Социалистическая индустрия», «Сельская жизнь», «Труд» газеталари ва республика газеталарида жамоатчиликнинг муҳокамаси учун эълон қилиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Қонун лойиҳасига доир барча фикр-мулоҳазалар ва таклифларни қуйидаги адресга юбориш керак: Москва, Кремль, СССР Олий Совети Президиумининг Секретариати.

(Қонун лойиҳаси газетанинг учинчи саҳифасида эълон қилинмоқда).

ДЕЛЕГАЦИЯ ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устинов бошчилигидаги совет ҳарбий делегацияси 9 апрелда Москвага қайтиб келди. Делегация ГБСП Марказий Комитети ва ГДР Давлат Кенгашининг таклифига биноан расмий дўстона визит билан ГДРда бўлди.

Аэродромда делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Г. А. Алиев, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

ПАРТИЯВИЙ БУРЧ

СССР Олий Советининг депутати Онажон Файзиевани республикамизда кўпчилик яхши билади. Тўрткўл районидаги «Намуна» колхозида ўзига бириктилган ҳар бир соғин сигирдан планда белгиланганига қараганда бир ярим баробар кўп сут соғиб олмоқда. Лекин коммунист деган юксак номга муносиб бўлиш учун фақат ишлаб чиқаришда актив қатнашиш, виждонан, самарали меҳнат қилишнинг ўзи кифоя қилмаслигини Онажон Файзиева яхши билади. Коммунистнинг партиявий бурчи айни пайтда ўз ташкилотининг, меҳнат коллективининг ижтимоий-сиёсий ҳаётида фаол қатнашишдан, ўз сўзи ва шахсий ибрати билан одамларни бугун кечагидан, эртага бугунгидан самарали, сифатли меҳнат қилишга руҳлантиришдан, ҳамиша ва ҳар бир ишда омманинг олдида, унга бош бўлиб қадам ташлашдан иборатдир.

Онажон Файзиева меҳнатда ҳам, шахсий ҳаётда ҳам, жамоатчилик орасида ҳам партиявий бурчга садоқатнинг ажойиб намунасини кўрсатмоқда. Район партия комитетининг бюро аъзоси сифатида партия ташкилотларида тез-тез бўлишига, пленум, бюро мажлисларига масала тайёрлашда қатнашишига тўғри келади. У ҳар бир топшириқни пухта адо этади, мураккаб масалаларни қараб чиқишда ҳамиша принципиал позицияда туради. Ҳалоллик, бурчни оғишмай бажариш, холис ва танқидий фикрлаш — коммунист ҳаётий позициясининг жозибали қирраларидир.

В. И. Ленин меҳнаткашлар оммасининг жамиятни коммунистик асосларда қайта қуриш учун олиб бораётган курашига раҳбарлик қилиш масъулиятини ўз зиммасига олган партия ўзининг юксак ташкилотчилиги ва интизоми билан ажралиб туриши керак, деб таълим берган эди. Ўзбекистон партия ташкилотлари ана шу васиятга амал қилиб, коммунистларнинг янги-янги авлодларида бурчга садоқатни, топширилган иш учун эл-юрт олдида, партия олдида жавобгарлик туйғусини, ҳаёт илгари сураётган проблемаларни ҳал этишда ижодий ташаббускорликни тарбиялашга алоҳида эътибор бермоқдалар.

Тошкент метрополитени қурилиши трестининг бошқарувчиси Павел Васильевич Семёнов ана шундай собитқадам коммунистларнинг бири. Сирдарё, Жиззах, Бухоро, Қорақалпоғистон АССР йўлсозлари уни мушоҳадали инженер, қурилишнинг ажойиб ташкилотчиси, талабчан ва меҳрибон раҳбар сифатида билишади. Павел Васильевичнинг йирик қурилишларда орттирган тажрибаси, одамлар билан ишлаш, уларни уюштириб, катта ва мураккаб вазифаларни бажаришга бошлай олиш салоҳияти Тошкент метроси қурилишида айниқса ёрқин намоён бўлмоқда. Камтарлик, чуқур мулоҳазалилик, истиқболни аниқ кўра билиш, катта-кичик вазифаларни бажаришда меҳнаткашларнинг кенг қатламига, активга таяниш Чилонзор район партия комитетининг биринчи секретари Толиб Содиқов, Олтиариқ районидаги «Пахтакор» совхозининг директори Ғуломжон Хидиров, Навоий кон-металлургия комбинатининг директори Анатолий Анатольевич Петров, Ульянов районидаги «III Интернационал» совхозининг директори Қаҳҳор Турсунов, Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхозининг раиси Абдусамад Тиллабоев сингари неча юзлаб коммунистларга партиявий бурчни, ўзларига юклатилган топшириқни адо этишда муваффақият келтирмоқда.

Коммунистларнинг бурчга онгли, ижодий муносабати кун сайин мафтункор куч билан намоён бўлаётган жойлар сон-саноқсиз. Улар қолоқларсиз ишлаш, ўн биринчи беш йилликда ўн ва ундан кўпроқ йиллик шахсий топшириқларни бажариш учун мусобақада бош-қош бўлиб, партиявий бурчни адо этишнинг ажойиб намунасини кўрсатмоқдалар. Ўз ишига, хатти-ҳаракатига талабчанлик, резервларни излаш ва ишга солиш йўлида ижодкорлик, кам сарф билан кўпроқ сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун мусобақада ташаббускорлик уларнинг олий фазилатига, КПСС Устави талабларини бажариш мезонига айланмоқда. Минг-минглаб коммунистлар — агитатор, пропагандист, лекторлар янги инсонни камол топтиришдан иборат шарафли ва масъулиятли партия топшириғини кун сайин сидқидилдан бажараётирлар. Қолоқ участкаларга ўтиб ишлаётган, агросаноат комплекси бўғинларини бир маромда ривожлантириш учун курашда жонбозлик кўрсатаётган фидокорлар оз эмас. Илм-фанни, маданиятни, хизмат кўрсатиш соҳаларини юксалтиришда коммунистларнинг байроқдорлиги, партиявий ибрати муҳим роль ўйнамоқда.

Экономикани бошқариш, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишнинг туб вазифалари илгари сурилаётган, партия, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш асосида бутун куч ва ресурслар ўн биринчи беш йиллик топшириқларини ошириб бажаришга сафарбар этилаётган ҳозирги пайтда ҳар бир коммунист, — у хоҳ партия ёки хўжалик ходими бўлсин, хоҳ мутахассис ёки қуйи бўғин раҳбари, хоҳ колхозчи ёки ишчи бўлсин — ўз партиявий бурчини оғишмай, изчил бажаришининг аҳамияти ғоят ошмоқда. Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари коммунистларни партия олдидаги, халқ ва Ватан олдидаги бурчни чуқур ҳис этиш, масъулиятни тўла англаб етиш руҳида тарбиялашлари керак. Якка тартибдаги суҳбатлашувлар, партия топшириғи ёки ўз хизмат вазифасини қандай бажараётгани хусусидаги ахборот ва ҳисоботларни тинглаш сингари иш усулларидан фойдаланмоқ лозим.

Афсуски, бизда баъзан ишда асабийлик ва ҳовлиқма вазиятни туғдирадиган, эртанги кунни ўйламай, бугунги шуҳрат кетидан қувадиган шошқалоқ, оёғи енгил, кўзбўямачи раҳбарлар учраб турибди. Жойлардаги аҳволни чуқур ва пухта таҳлил қилиш, барча омилларни ҳисобга олиб, қунт билан, пухта ўйлаб ишлаш ўрнига, маъмуриятчилик ва буйруқбозлик билан иш юритиш, минбарлардан туриб катта-катта ваъдалар бериб, амалий ишга келганда ўз лаёқатсизлигини «объектив сабаблар» билан хаспўшлаш ҳоллари ҳануз барҳам топган эмас.

Уйчи райони партия, совет ва хўжалик органларининг чорвачиликка муносабати бунинг далили бўла олади. Райком пленумлари, район Советининг сессияларида гўшт, сут етиштиришни кескин кўпайтириш ҳақида кўп гапирилмоқда, турли тадбирлар белгиланмоқда. Бироқ амалий натижалар сўз билан ишнинг орасида катта фарқ борлигини кўрсатмоқда. Ўтган йили район хўжаликлари 223 тонна кам гўшт етказиб бердилар. Бу йилнинг биринчи кварталида ҳам гўшт топшириш плани барбод бўлди. Район партия комитети чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш резервларини ишга солишда, қувватлардан фойдаланишда, етарли чорва озуқаси етиштиришни таъминлашда сусткашлик кўрсатмоқда. Кўпгина хўжаликлар гўшт ва сут тайёрлаш планларини сурункасига бажармаётирлар.

Андижон электр двигателлари заводи раҳбарлари — корхона директори В. Бағдасаров, бош инженер К. Турсуновларнинг ўз хизмат бурчларини адо этишга муносабатларини олиб кўрайлик. Уларнинг боқибеғамлиги оқибатида буюртмачиларга сифатли маҳсулот етказиб бериш планлари бажарилмаётир. Давлат, план, молия интизоми қўпол равишда бузилмоқда, ҳисоботларда ошириб ёзиш фактлари учрамоқда. Шуни айтиш кифояки, кейинги уч йил ичида план уни камайтириш томонига 15 марта ўзгартирилди. Завод партия ташкилоти эса уқувсиз, ташаббуссиз раҳбарларга нисбатан талабчанликни бўшаштириб юборган, мавжуд нуқсонлар билан муросасозлик қилмоқда.

«Коммунистларнинг бурчи шуки, — деб таъкидлаган эди В. И. Ленин, — улар ўз ҳаракатларининг заиф томонларини ёпиб кетмасдан, балки бу заиф томонларидан тезроқ ва тамомила қутулиш учун уларни очиқдан очиқ танқид қилишлари керак». Зотан, КПСС Уставида белгиланган бурч ва вазифаларни оғишмай адо этиш, партия қарорларини изчил бажариш коммунистлардан ошкора, холис ва принципиал танқидни кучайтиришни, ҳар қандай нуқсонларни аёвсиз ва юзхотир қилмай очиб ташлашни талаб қилади. Бу кадрларни юксак ишчанлик ва уюшқоқлик, партиявий бурчга садоқат, масъулиятни чуқур ҳис этиш руҳида тарбиялашнинг зарур шарти бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади.

Партиявий бурч темир интизом, юксак уюшқоқлик билангина муқаддасдир. Партия ички демократиясини ривожлантириш, танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтириш асосида коммунистларнинг ижтимоий ва меҳнат активлигини ошириш область, шаҳар, район партия комитетлари, барча партия ташкилотларининг асосий вазифасидир.

Ҳар бир коммунистда ўз ташкилотида вужудга келган аҳвол учун, умуман, партиядаги ишларнинг аҳволи учун масъулиятни, ўзининг партиявий бурчини унутиб қўювчиларга партия интизомини, ижрочилик интизомини, план интизомини бузаётганларга муросасизлик ва принципиал талабчанликни кучайтириш лозим. Акс ҳолда коллективда хайбаракаллачилик авж олади, ошна-оғайнигарчилик, маҳаллийчилик илдиз отади. Бундай жойларда танқидни бўғиш, коммунистларнинг фикр-мулоҳазаларини менсимаслик кучаяди. Бу эса, пассивликка, партия аъзоларининг авангардлик роли бўшашишига, оқибатда партиявий бурч унутилишига, партия ҳаётининг ленинча нормалари ва раҳбарликнинг ленинча принциплари бузилишига олиб келади.

КПСС Марказий Комитетининг «РСДРП иккинчи съездининг 80 йиллиги тўғрисида»ги қарорида таъкидланганидек, партия комитетлари ҳар бир коммунист партия улуғ идеаллари тантанаси учун фидокорона курашчи бўлиши, марксизм-ленинизм ҳаётбахш ғояларини, партия сиёсатини изчил амалга ошириш ҳақида ғамхўрлик қилмоқлари даркор. Шуни унутмаслик кераккки, партияга мансублик коммунистларга асло бирор бир имтиёз бермайди, балки уларга мамлакатимизда, ҳар бир меҳнат коллективида амалга оширилаётган ишлар учун, беш йиллик планлари ва ижтимоий тараққиёт тақдири учун юксакроқ масъулият юклайди, уларни ҳамиша энг қийин участкада бош-қош бўлишга, мураккаб вазифаларни бажариш жараёнида алоҳида ибрат кўрсатишга ундайди. Партия қайта-қайта таъкидламоқдаки, ҳозирги кунда керакли нарса — баландпарвоз сўзлар эмас, балки изланувчанлик, ташаббускорлик, камчиликларни бартараф этишда ишчанлик кайфиятидир.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларини муваффақиятли бажариш партия ташкилотларидан жанговарлик ва сафарбарликни, социалистик мусобақада коммунистларнинг авангардлигини кучайтиришни талаб қилади. Коммунистлар ҳар бир ишда партиянинг онгли, актив ва ижодкор жангчилари бўлишига эришмоқ лозим, токи улуғ Ленин партиясининг аъзоси бўлган ҳар бир киши ана шу юксак номга умрбод муносиб бўлсин, партия ва халқ олдидаги ўз бурчини ҳар қандай шароитда ҳам оғишмай, тўла-тўкис адо этсин.

Беш йилликнинг учинчи йили вахтасида

«ҚИЗИЛ ШАНБАЛИК» ТЎЛҚИНИДА

Аниқ режалар

● Андижон «Облколхозстрой» трестига қарашли колхозлараро механизациялашган кўчма колоннанинг темир-бетон буюмлари заводи коллективи 16 апрель куни фақат тежаб қолинган материаллар ҳисобига ишлашга ва кунлик топшириқни икки баравар ошириб бажаришга қарор қилди.

Ленинча меҳнат байрамига 400 дан кўп киши чиқади. Қурувчиларнинг асосий қисми ўз иш жойларини эгаллайди, қолганлари эса, корхона территориясини ободонлаштириш ишларида қатнашадилар.

Буюртмалар — муддатидан илгари

● «Узбексельмаш» машинасозлари коммунистик шанбалик куни 36 та сеялка, чигитни аниқ экадиган 50 та аппарат ва гербицидлар соладиган 25 та мослама тайёрлаб, хўжаликларга жўнатишади. Қатор бригада ва участкаларнинг ишчи-хизматчилари «Қишлоқ буюртмалари — муддатидан илгари бажарилади!» шиори остида ишлашга қарор қилдилар ва смена топшириқларини анча ошириб бажариш учун курашадилар. Корхонанинг 2150 ишчиси бевосита иш жойларида меҳнат қилади.

Зарбдор рейслар

● Бухоро область автомобиль трестининг ҳайдовчилари ленинча шанбаликда 44 минг тонна халқ хўжалик юклари ташиб берадилар. Улардан ярмидан кўпи тежаб қолинган ёнилғи ҳисобига манзилга етказилади.

Ремонтчилар 101 та автомашинани ремонтдан чиқарадилар. Асосий ишлаб чиқаришда банд бўлмаган ишчи ва хизматчилар корхона территориясини кўкаламзорлаштириш ишлари билан шуғулланадилар. Ишлаб топилган маблағнинг кўп қисми беш йиллик фондига ўтказилади.

Замондошларимиз

МЕЪМОР

— Бошлиқ кафолат берди. Завод ҳам, автобаза ҳам рози. Эртадан бошлаб темир-бетон конструкцияларини қатъий график билан оламиз. Материал танқислиги бўлмайди... Аммо, жўражонлар, иш сифати фақат ўзимизга боғлиқ. Кейин... кейин... ҳа, айтмоқчи — «Беш кунлик — тўрт кунда»... қалай, уддасидан чиқамизми!

— Чиқамиз! — бир овоздан жавоб берди йигитлар.

Бригадир суюниб кетди. Йиғилганларга бир-бир разм ташлади. Ҳаммаси ўзининг ўн-ўн беш йиллик қадрдон дўстлари, шогирдлари: ўктам, абжир, содиқ йигитлар.

— Раҳмат, жўралар... Энди ишга!

Йил бошида прораб хонасида бўлиб ўтган беш минутлик планёрка тахминан шундай бошланиб, шундай тугади. Орадан уч ойдан кўпроқ вақт ўтди. Бизнинг мухбиримиз билан бўлган суҳбатда бригадир маълум қилди: «Иккинчи квартал топшириғини ҳам бажариб улгурдик. Трестимиз коллективи билан биргаликда 2 миллион сўмдан зиёд қурилиш-монтаж ишлари уддаланди. Пудрат усулига ўтиб ишлаётганимизга анча бўлди. Мақсадимиз — ҳар бир объектни аъло баҳога топширишдан иборат. Шиоримиз: «Иншоот сифатига — қурувчи кафолати!»

Биз «Главташкентстрой»га қарашли 11-«Висотстрой» трестининг илғор қурувчиси, бинокорлик бригадаси бошлиғи, СССР Давлат мукофоти лауреати Мухтор Ҳабибуллаев сўзини айнан келтирдик. Ва шу кезда унинг бундан саккиз йил муқаддам катта бир минбардан қурувчи дўстлари ҳақида фахр билан айтган қалб сўзларини эсладик.

—Биз, ҳаёт меъморларимиз, — деган эди у ўшанда. — Ҳар нарсага қодир инсонлармиз. Истасак, дарёларни тескари оқизамиз, истасак, тоғлар орасидан йўллар очамиз. Бухоро газини Уралга, ундан Москвага олиб бориб ёққан, Сибирь дарёларини орқасига буриб, Ўрта Осиё чўлларига олиб келишга жазм қилган ҳам биз, қурувчилар, ишчилармиз! Давримизнинг энг табаррук кишиси, замонамиз қаҳрамонлари ҳам биз, қурувчилар, ишчилармиз! Тарих зарварақларига ёзилган ҳамма буюк ишлар билан фахрланишга ҳаққимиз бор! Биз — ҳаёт меъморларимиз!

Наздимизда, унинг бу таъриф, бу сўзлари кўпроқ ўзига ҳам тегишли. У бир беш йилликда икки беш йиллик топшириқларини бажаришга аҳд қилган республикамизнинг донгдор ўн беш ташаббускор қурувчилари сафида. Шаҳар архитектура қурилиш комиссиясининг аъзоси. Область Советига депутат. Кўксида Ленин, Меҳнат Қизил Байроқ орденлари ва бир неча меҳнат нишонлари порлаб турибди.

Тажрибали бинокор бошлиқ бригада коллективи айни кунларда пойтахтимиз марказида қад ростлаётган янги Ҳисоблаш маркази иншооти қурилишида фидокорлик кўрсатмоқдалар.

Суратда: донгдор қурувчи М. Ҳабибуллаев. В. Молгачев фотоси.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси Г. В. Романов бошчилигидаги КПСС делегацияси Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан «Карл Маркс ва ҳозирги замон — тинчлик ва социал тараққиёт учун кураш» мавзуида ўтказиладиган халқаро илмий конференцияда қатнашиш учун 10 апрелда Москвадан Берлинга жўнаб кетди.

Делегация составида КПСС Марказий Комитетининг секретарлари М. В. Зимянин, К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари А. Г. Егоров, В. В. Загладин бор.

Аэродромда делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари М. С. Горбачев, КПСС Марказий Комитети секретари Н. И. Рижков, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари кузатиб қолдилар.

КПСС делегацияси шу куни Берлинга келди.

Аэродромда делегацияни ГБСП Марказий Комитети Бош секретари, ГДР Давлат Кенгаши Раиси Э. Хонеккер, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолари ва Марказий Комитет секретарлари, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида СССРнинг ГДРдаги элчиси П. А. Абрасимов бор эди.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Владимир Григорьевич **Ломоносов** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети раиси вазифасидан озод қилди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Юрий Петровичи **Баталин**ни СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетининг раиси қилиб тайинлади.

МАИШИЙ ХИЗМАТНИ ЮКСАК ДАРАЖАГА КЎТАРАЙЛИК

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДАН

Республика партия-хўжалик активининг 11 апрель куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилишида КПСС Марказий Комитети 1982 йил май ва ноябрь Пленумларининг қарорларига ҳамда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 24 мартдаги қарорига мувофиқ аҳолига маиший хизмат кўрсатишни янада ривожлантириш ва яхшилаш тадбирлари кўриб чиқилди.

Йиғилишга область, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Раисининг, халқ депутатлари область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, область аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаларининг бошлиқлари, шунингдек Ўзбекистон ССР Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги системасининг республика саноат бирлашмалари ва трестларининг бошлиқлари, маиший хизмат корхоналари партия ташкилотларининг секретарлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари таклиф этилдилар.

Йиғилишни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов кириш нутқи сўзлаб очди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров доклад қилди.

Докладни муҳокама этишда Андижон область партия комитетининг иккинчи секретари А. П. Шендрик, Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари К. П. Дудин, Самарқанд шаҳар ижроия комитетининг раиси А. Худойқулов, Тошкентдаги «Компрессор» заводининг директори Н. С. Новаченко, Ўзбекистон ССР енгил саноат министри М. Х. Қурбонов, республика аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри В. П. Куксенко, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг биринчи ўринбосари Ғ. Ғ. Ғиёсов, Самарқанд район маиший хизмат бошқармасининг Киров номли колхозидаги комплекс қабул пункти мудири Э. Отабоев республика «Узбитрадиотехника» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошлиғи Р. Ф. Қодиров, В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари П. И. Садименко, Янгийўл шаҳар маиший хизмат комбинатининг тикувчиси Ҳ. О. Абдуқосимова, «Узстройрембит» трестининг бошқарувчиси Ф. Х. Мазитов, Наманган область маиший хизмат бошқармасининг бошлиғи Р. Р. Расулов, Термиз шаҳар маиший хизмат комбинати партия ташкилотининг секретари И. М. Покусаевалар қатнашдилар.

Йиғилишда партия белгилаган социал-иқтисодий вазифаларни амалга оширишда хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналари катта роль ўйнаши таъкидлаб ўтилди. КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати халқ хўжалигининг мана шу муҳим тармоғини ривожлантириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилмоқдалар. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Аҳолига маиший хизмат кўрсатишни янада ривожлантириш ва яхшилаш тўғрисида»ги қарори бунинг янги ёрқин ифодаси бўлди. Катта шаҳарда ёки олис қишлоқда яшашидан қатъи назар, ҳар бир киши ўзининг маиший хизматга бўлган талаб-эҳтиёжини жуда тўлиқ қондира олиш имкониятига эга бўладиган хизмат системасини вужудга келтиришга қаратилган кенг тадбирлар комплекси белгиланди.

Бутун мамлакатда бўлгани каби Ўзбекистонда ҳам маиший хизмат тобора мустаҳкамланмоқда. Кейинги икки йилнинг ўзидагина икки юзта маиший хизмат объекти ишга туширилди. Ҳозир маиший хизмат соҳаси республика халқ хўжалигининг ривожланиб бораётган тармоқларидан бири бўлиб, унинг 20 мингта корхонасида 100 мингдан кўпроқ ишчи ва хизматчи меҳнат қилмоқда.

Лекин бугунги кунда йиғилишда уқтириб ўтилганидек, маиший хизмат иши ўсиб бораётган талабларга мос бўлиб тушмаяпти. Бунинг устига Ўзбекистон аҳоли жон бошига кўрсатилаётган хизмат ҳажми жиҳатидан бошқа республикалардан орқада қолмоқда. Тармоқни айрим областлар ва районлар бўйича ривожлантиришда катта тафовут бор, чунончи, Ўзбекистон бўйича ўн минг аҳолига ўрта ҳисобда маиший хизмат ходимларидан 62 киши тўғри келса, Қашқадарё областида фақат 40 киши тўғри келади. Бухоро областининг Свердлов, Пешку, Когон районларида ҳар бир аҳолига кўрсатилаётган хизмат ҳажми худди шу областнинг Вобкент, Шофиркон, Ғиждувон районларидагига қараганда бир ярим-икки баравар кам. Бошқа областларда ҳам аҳвол ана шундай.

Сўзга чиққан нотиқлар аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, маиший хизмат кўрсатувчи бошқа министрликлар ва идоралар корхоналарининг ишида ҳали кўпгина жиддий камчиликлар борлигини уқтириб ўтдилар. Устахоналарда, ательеларда, химиявий тозалаш фабрикаларида кўпинча буюртмаларни бажариш муддатлари бузилмоқда, илғор иш усуллари суст жорий этилмоқда. Меҳнаткашлар бажарилган ишларнинг сифатига, хизмат кўрсатиш маданияти етарли даражада эмаслиги тўғрисида кўп шикоят қилмоқдалар.

Қишлоқ жойларда, саноат корхоналарида, йирик муассасалар ва ўқув юртларида маиший хизмат тармоғи суст ривожланмоқда. Андижон, Жиззах, Хоразм областларидаги хўжаликларнинг учдан бирида, Қашқадарё ва Сирдарё областларидаги хўжаликларнинг ярмида комплекс қабул пунктлари ва доимий устахоналар йўқ, тармоқда вужудга келтирилган ишлаб чиқариш қувватлари тўлиқ ишламаяпти. Мебелларни ремонт қилувчи ана шу қувватлардан фойдаланиш коэффициенти 80,5 процентни, химиявий тозалаш қувватларидан фойдаланиш коэффициенти эса 69,3 процентни ташкил этади. Тармоқ корхоналари ходимларининг меҳнат унумдорлиги паст.

Йиғилишда тармоқда давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш билан боғлиқ масалалар принципиаллик билан ўртага қўйилди. Ўтган йили министрлик корхоналарининг қарийб ўн уч проценти топшириқларни уддалай олмаганлиги мутлақо нормал ҳол эмас. Якка тартибда кийим тиктириш, химиявий тозалаш ва бўяш, ҳаммомлар, сартарошхоналар, фотосуратга олиш, ижарага буюм бериш, мебелни ремонт қилиш ва тайёрлаш ишлари планлари бир неча йиллардан бери бажарилмай келмоқда. Кўпгина ишлаб чиқариш коллективларида кадрлар ўртасида қўнимсизлик катта, прогул қилиш ва ишга кечикиб келишга йўл қўйилмоқда. Бир қанча корхоналарда квитанциясиз хизмат кўрсатиш, мижозларнинг ҳақига хиёнат қилиш ва уларни алдаш, социалистик мулкни ўғирлаш каби ва бошқа салбий ҳоллар суст бартараф этилмоқда.

Кўпгина нутқларда тармоқни бошқариш системасини такомиллаштириш, Маиший хизмат министрлиги билан унинг маҳаллий органлари ролини ва масъулиятини ошириш зарурлиги тўғрисида гапирилди. Тўпланган тажриба, жумладан Наманган областининг тажрибаси тармоқда ихтисослашувнинг самарадорлигини кўрсатмоқда. Асосий хизмат турлари бўйича ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш бирлашмалари шу беш йиллик охиригача ташкил этиб

(Давоми иккинчи бетда)

ИНТЕРНАЦИОНАЛ БУРЧГА САДОҚАТ: ЎЗБЕКИСТОН — НОҚОРАТУПРОҚ ЎЛКАГА

МЕЛИОРАТОРЛАРНИНГ ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

Новгород областидаги «Дружба» совхозининг марказий қўрғонида архитектура ансамблини қардош Ўзбекистон намояндалари шарафига аталган Наманган кўчаси бойитди. Бу кўчани ўзбекистонликлар барпо этиб, улар бу ерда яшайдилар. Бу ерда ҳовли тўйлари байрами бўлиб ўтди: ишчи ва хизматчиларнинг йигирма етти оиласи қулай ва шинам квартираларга эга бўлишди.

Пола дарёси ўзанида сут етиштирувчи катта корхонани қураётган «Узпарфинводстрой» бошқармасининг коллективи турар-жой қурилишига катта аҳамият бермоқда. Беш йиллик охирида совхоз фойдаланишга топширилгунга қадар улар барча ишчиларни шинам турар-жой билан таъминлашни мўлжалламоқдалар. Шу йилнинг ўзидаёқ беш минг квадрат метрдан ортиқ уй-жойни фойдаланишга топшириш мўлжалланган. Бундан ташқари, болалар боғчаси, совхознинг маъмурий биноси қуриб битказилади.

Асосий уй-жой ва саноат қурилишини олиб бораётган 2-махсус механизациялашган кўчма колоннанинг партия ташкилоти барча янгилик ва илғор ишларни бошлаб берди. Унинг ташаббуси билан механизациялашган колоннада қурилишнинг темир-бетон ва дурадгорлик буюмларига бўлган талабини қондираётган хусусий ишлаб чиқариш базаси ташкил этилди. Ҳозирги кунда қурилиш-монтаж ишларининг қирқ проценти хўжалик ҳисобидаги бригада методи билан бажарилмоқда. Коллективларда турдош касблар кенг қўлланилмоқда, ўртоқларча бир-бирига ёрдам бериш бу ерда кундалик турмуш нормасига айланган.

ПОЛА,
Новгород области.
В. ЧЕРНЯЕВ,
(ЎзТАГ мухбири).

ИЛҒОР ТАЖРИБА—ОММАГА

«НАРЯДСИЗ» БРИГАДА (ЗВЕНО)НИ ҚАНДАЙ ТАШКИЛ ЭТИШ КЕРАК

ЯҚИНДА республика, область ва район газеталарида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг коллектив пудратни колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришига жорий этиш ишларини кучайтириш тўғрисидаги қарори эълон қилинди. Қарорда меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашда шундай форманинг самарадорлиги тўғрисида 1982 йилги ва бошқа йиллардаги якунловчи маълумотлар келтирилган. Республикада бригада пудрати нарядсиз бригада ва звенолар шаклида ёйилмоқда. Буларда ғўза парвариши ва ҳосилни йиғиб-териб олиш даврида бригада (звено) аъзоларига иш ҳақи аванс тариқасида белгиланган вақтбай маош тарифига асосланиб тўланмоқда. Пировард натижа — етиштирилган маҳсулотга қараб меҳнатга узил-кесил ҳақ тўланмоқда. Натижаларга кўра олинган иш ҳақи фондидан аванс ушлаб қолингандан кейин у бригада аъзолари ўртасида вақтбай маош тариқасида олинган иш ҳақининг ҳар бир сўмига қараб тақсимланади.

Кўп кишилар нарядсиз бригада (звено)ни амалда қандай ташкил этса бўлади, деб сўрамоқдалар.

Буни конкрет мисолда кўрсатамиз. 1981 йилда Сурхондарё областидаги колхозларнинг бирида 15 кишидан иборат хўжалик ҳисобидаги пахтачилик звеноси ишларди. Звено ўзига бириктилган 60 гектар майдонда 180 тонна пахта етиштириб, гектар бошига 30 центнердан ҳосил кўтарди. Звено аъзоларининг иш ҳақи ҳамма хил ишлар учун ишбай ҳисобидан берилди. Шундай қилиб ҳар бир кишининг йиллик ўртача иш ҳақи 1500 сўм бўлди.

Звено 1982 йилда ўша 15 кишидан иборат бўлиб, нарядсиз система билан ишлашга қарор қилди. Лекин бу сафар 75 гектар ер олинди. Звенода ўрнатиладиган зарур машиналари бўлган МТЗ-80Х трактори ва иккитадан прицепи бўлган Т-28ХЧМС транспорт трактори бор. Терим маҳали звенода ХНП-1,8 терим машинаси бор эди.

Звенода пахта етиштириш плани 248 тонна — гектар бошига 33 центнер, иш ҳақи фонди эса 41 минг сўм белгиланди. Шу фонддан аванс тариқасидаги вақтбай иш ҳақига 22.800 сўм ажратилди.

Звено составида икки механизатор бўлиб, шулардан бири звено бошлиғидир. Звено бошлиғига звенога раҳбарлик қилганлиги учун қўшимча ҳақни ҳам ҳисобга олганда ойига 170 сўм, иккинчи механизаторга 140 сўм, беш нафар сувчига 130 сўмдан, звенонинг қолган аъзоларига эса тариф ставкаларига асосланиб 110 сўмдан иш ҳақи белгиланди. Мавсум мобайнида бегона ўтларга қарши курашиш ва ҳосилни териб олиш каби қизғин иш пайтида жалб этилган ходимларга 4620 сўм тўланди.

Звено ҳар бир аъзосининг йиллик иш ҳақи пировард натижа — пахта ҳосилига боғлиқ эканлигини англагани ҳолда ҳамма ишлар энг мақбул агротехника муддатларида бажарилишини таъминлади. У 1125 тонна маҳаллий ўғит тайёрлаб, гектар бошига ўрта ҳисобда 15 тоннадан ўғитни далага чиқарди. 6 иш кунида туксизлантирилган чигит уруғни аниқ ташлайдиган сеялкаларда экиб чиқилди, чигит табиий намликда униб чиқди, яганалашга эҳтиёж бўлмади. Звенонинг бутун кучи ғўзани тез авж олдириш учун намунали парвариш қилишга қаратилди. Ғўза қисқа цикл — ҳар 12 кунда суғорилиб, чопиқ қилиниб турди. Суғоришдан сўнг ер етилиши биланоқ культивация ўтказилди. Августга борганда ғўза машинада чеканка қилиниб чиққач, терим машиналарининг ишлаши учун қулай шароит яратиш мақсадида далалар бегона ўтлардан қўлда батамом тозалаб чиқилди. Бунинг учун четдан кишилар жалб этишга тўғри келди. Сентябрь бошларида ҳар туп ғўзада ўрта ҳисобда иккитадан кўсак очилганида ОВХ-28 чанглагич-пуркагич аппарати ёрдамида дефолиация ўтказилди. 17 сентябрдан бошлаб подборщчиги ва пахтани тозалайдиган қурилмаси бўлган ХНП-1,8 машинаси билан пахта терила бошланди. 1 октябргача биринчи терим, 10 октябргача эса иккинчи терим ўтказилди. Звенонинг терим машинаси отряд (машиналар группаси)дан иборат бўлиб, у звенонинг ўз даласида ишлади. Машиналарга қараб туриш ва терилган пахтани ташиш ҳам отряд зиммасида бўлди. Ерга тўкилган пахтанинг бир қисмини звено аъзолари четдан маълум миқдорда жалб этилган кишилар ёрдамида териб олди. Иккинчи теримдан сўнг далага кўрак терадиган машина чиқди ва далалар 20 октябргача батамом тозаланиб бўлди. 10 ноябргача 1983 йил ҳосили учун ер шудгорлаб қўйилди.

Ғўза яхши парвариш қилинганлиги ва пахта нес-нобуд қилинмай йиғиб-териб олинганлиги туфайли звено ҳосилдорлиги гектар бошига ўрта ҳисобда 35 центнерга етди. Жами 263 тонна пахта етиштирилди. Унинг ҳар тоннаси ўрта ҳисобда 550 сўмдан сотилди ва жами 144.650 сўм пул тушди.

План ошириб бажарилганлигини ҳам ҳисобга олганда пировард ҳисоб-китобда звенога жами 46.200 сўм иш ҳақи ўтказилди. Четдан жалб этилган ходимлар меҳнатига иш ҳақи айириб ташланганидан кейин звено аъзолари меҳнатига 41.580 сўм берилди. Шундан 22.800 сўмдан иборат вақтбай иш ҳақи айириб ташланганида қўшимча ҳақ тўлашга 18.780 сўм ёки асосий иш ҳақининг ҳар сўмига 82 тийиндан тегди. Бунда бригадирнинг йиллик иш ҳақи 3708 сўм, механизаторники 3060 сўм, сувчиларники 2844 сўмдан ва қолган пахтакорларники 2400 сўмдан тўғри келди.

Шундай қилиб, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг нарядсиз системасига ўтилганидан сўнг звено аъзоларининг ўртача иш ҳақи 1981 йилдаги 1500 сўмдан 1982 йилда 2680 сўмга етди, бошқача қилиб айтганда, 1180 сўм ёки 1,8 баравар ошди. Ҳолбуки, етиштирилган маҳсулотнинг ҳар центнерига ҳисоблаганда иш ҳақи фонди ҳатто 20 сўмдан 16,7 сўмгача ёки 16,5 процент камайганди. Хуллас, хўжаликка ҳам, пахтакорларга ҳам фойдали бўлди. Бунақанги мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

ИШЛАБ чиқаришни бундай ташкил этишнинг сири нимада? Ҳеч бир сири йўқ. Ҳамма гап шундаки, ишлаб чиқаришни нарядсиз ташкил этишда йиллик иш ҳақи пировард натижага, ҳосилга ва маҳсулот етиштиришга кетадиган харажатларни тежашга боғлиқ бўлишини звенонинг ҳар бир аъзоси яхши билади. Шунинг учун ҳам звенонинг ҳамма аъзолари барча ишларни энг яхши агротехника муддатларида намунали қилиб бажаришга, уларни четдан ходимлар ёлламай бажаришга ҳаракат қиладилар. Бу нарса оз харажат қилган ҳолда мўл ҳосил етиштиришга имкон беради ва иш ҳақи анча ошгани ҳолда маҳсулотнинг таннархи арзонлашади.

Лекин звенонинг уюшқоқлик билан яхши ишлаши учун уни тўғри ташкил этиш зарур. Нарядсиз звенони ташкил этаётганда аввало, звено аъзолари сони бирмунча камроқ бўлишига ҳаракат қилиш лозим. Звено 15—20 кишидан ошиб кетмаслиги керак. Шулардан аҳил, уюшган, ғоятда интизомли коллектив тузиш мумкин бўлади. Бригадир звенога онгли равишда ихтиёрий кирадиган, коллективчилик асосида ишлаш шароитини, меҳнатга ҳақ тўлаш шартлари — вақтбай иш ҳақи даражасини, иш ҳақининг пировард натижага, яъни олинган ҳосилга боғлиқлигини яхши биладиган кишиларни танлаб олиши керак. Звено тузаётганда унинг профессионал составини — унда нечта механизатор, нечта сувчи, нечта оддий меҳнаткаш бўлиши кераклигини тўғри белгилаш лозим. Звено экин майдонининг қанча эканлигига қараб тузила бошланади. Звено пахтакор бўлса ва қарамоғига 1 та МТЗ-80Х трактори берилган бўлса, майдони 70—75 гектар, 1 та Т-28Х4 чопиқ трактори билан таъминланган бўлса, майдони 45—50 гектар ва 2 та Т-28Х4 трактори билан таъминланган бўлса, майдони 90—100 гектар бўлиши лозим. Бу ҳолда тракторлар серунум ишлатилади. Звенонинг профессионал состави шу тупроқ иқлим шароитларида қабул қилинган технологияга қараб танлаб олинади. Масалан, 75 гектар майдони ва 1 та МТЗ-80Х чопиқ трактори бўлган пахтакор звено учун икки нафар механизатор бўлиши зарур, шулардан бири звено бошлиғи бўлиши мумкин. Звенода прицепли транспорт трактори бўлса, яна битта-учинчи механизатор бўлиши талаб этилади. Шу майдонга 4—5 сувчи керак бўлади. Звенонинг қолган аъзолари оддий пахтакорлар бўлиши мумкин.

Совхоз дирекцияси ёки колхоз правлениеси технологик картага биноан звенонинг пахта етиштириш борасидаги топшириғини ва иш ҳақи фондини тайинлайди. Хўжалик билан звено ўртасида тузилган шартномада (буйруқда) маҳсулот етиштириш билан бирга коллективга қандай техника бириктирилганлиги, унга қанча органик ва минерал ўғит, уруғлик, гербицид модда ва бошқа моддий техника ресурслари ажратилганлиги кўрсатилади.

Ажратилган иш ҳақи фонди тахминан қуйидагича тақсимланади: иш ҳақининг 20—30 проценти қўшимча ҳақ учун қолдирилади, қолган қисми эса звено аъзолари ўртасида тақсимланади — ойлик вақтбай иш ҳақининг қанча бўлиши белгиланади. Одатда механизаторларга 130—150 сўм, сувчиларга 110—120 сўм, звенонинг оддий аъзоларига 90—100 сўмдан тайинланади. Шу хўжаликда белгиланган иш ҳақининг миқдорига қараб бошқача ойлик маошлар тайинланиши ҳам мумкин.

Звено аъзоларининг ойлик маоши тариф сеткаси ва технологик картага биноан иш ҳажмига қараб тайинланади. Белгиланган ойлик маош албатта звенонинг ҳамма аъзолари билан келишиб олинади. Бригадирга (звено бошлиғига) одатда ойлик маошга 25 процент устама ҳақ тайинланади. Йил охирида план бажарилишига қараб звено аъзолари билан узил-кесил ҳисоб-китоб қилинади. Чиққан қўшимча ҳақ звено аъзолари ўртасида вақтбай иш ҳақининг бир сўмига қанча тушишига қараб тақсимланади.

Нарядсиз звенода ҳисобчи бўлмайди, унда меҳнат ҳисоби олинмайди, ишга чиқиш табелигина ёзиб борилади. Табелни звено бошлиғининг ўзи тутади ёки келишиб олинганига мувофиқ коллективнинг бошқа ҳар қандай аъзоси тутиб боради.

Деҳқончиликнинг бошқа ҳамма тармоқларида дон, сабзавот, картошка, қовун-тарвуз, ем-хашак ва бошқа хил маҳсулотлар етиштиришда, шунингдек боғдорчилик ва узумчиликда нарядсиз бригада ёки звенолар худди шу принципда ташкил этилади.

Сут чорвачилиги ва молни сўйимга боқишда нарядсиз бригадалар тузилмоқда. Бундаги бригадаларнинг состави мол бошига, ферманинг механизация воситалари билан қанчалик таъминланганлиги ва бошқа омилларга қараб белгиланади. Вақтбай ҳақ ва қўшимча ҳақ тўлаш принциплари деҳқончилик сингари бўлади. Фарқ шунда бўлиши мумкинки, чорвачиликда натижалар ҳар кварталда ва кейинчалик йил охирида ферма, чорвачилик тармоғи ва бутун хўжалик молия-хўжалик фаолиятининг пировард якунига қараб чиқарилади ва булар пировард қўшимча ҳақ миқдорига таъсир қилади.

Шуни назарда тутиш зарурки, пировард натижага қараб, меҳнатни ташкил этиш ва унга қараб ҳақ тўлаш нарядсиз системасидаги ишлар учун бригадалар, мустақил звенолар, шунингдек бригада ичида звенолар тузилиши мумкин. Лекин ҳамма ҳолларда ҳам коллектив аъзоларининг кўп бўлмаслиги асосий талаб бўлиб қолади. Коллектив аъзолари кўп бўлса уюшқоқлик билан аҳил ишлаш қийинлашади, ҳар хил келишмовчиликлар вужудга келади. Бунга кўпинча бир хил кишиларнинг виждонан ишлаши, бошқа бирларининг унча ишламаслиги сабаб бўлади. Шунда бригада (звено) аъзоларининг сонига қараб, ҳар бир участка ва пайкални вақтинча бўлиб бериш масаласи вужудга келади. Яъни пайкалларни «қозиқлаб» белгилаб чиқиш системаси вужудга келади. Лекин амалда бундай системанинг таги бўшлиги маълум бўлади: шахсиятчилик тенденциялари вужудга келади, машина-ускуналардан фойдаланиш ҳам қийинлашади, иш ҳақини тақсимлаш масалаларида низолар келиб чиқади ва бошқа келишмовчиликлар бўлади. Булар пировард натижада коллективнинг тарқалиб кетишига олиб боради.

БРИГАДА ёки звено коллективини тузиш — ишнинг энг масъулиятли қисмидир. Аҳил, соғлом коллектив тузишдан иборат ғоят мураккаб вазифа туради. Одам танлашда ҳар бир шахсни социал активлигига доир муайян талабларни назарда тутиш зарур. Ҳақиқий коллективчилик ва ўртоқлик вазиятини вужудга келтирувчи совет турмуш тарзи; барча миллат ва элатларнинг дўстлиги — интернационализм; кишиларни бақувват ва матонатли қилувчи маънавий соғломлик; коллектив ҳар бир аъзосининг хилма-хил эҳтиёжлари ва манфаатлари қондирилишини таъминлайдиган моддий ва социал шарт-шароитларга бирдай муносабатда бўлиш энг муҳим талаблар қаторига киради.

Пировардида шуни айтиш кераккки, нарядсиз бригада ва звенолар тўғри ташкил этилган бўлса, улар одатда маҳсулот етиштириш жиҳатидан ҳам, меҳнат унумдорлиги жиҳатидан ҳам бирмунча юксак натижаларга эришади. Бу эса интенсивлашнинг асосий кўрсаткичидир.

Айрим бригадалар ва звенолар тўғрисида гапирмай, умумлаштирилган якунларга қараб энг ишонтирарли натижаларни келтираман.

1982 йил Қишлоқ хўжалиги министрлигининг совхозларида пахтазорларнинг 40 процентида нардясиз бригада ва звенолар ишлади. Булардаги пахта ҳосилдорлиги қолган бригадаларга нисбатан гектар бошига 2,8 центнердан зиёд бўлди, меҳнат унумдорлиги эса 28 процент ортиқ бўлди, пахтанинг сотилиш нархи сифати яхши бўлиши ҳисобига 29 процент ортиқ, йиллик ўртача иш ҳақи 16 процент юқори бўлди, шу билан бирга 1 центнер пахтага ҳисоб қилганда меҳнат ҳақи ҳатто 10 процент камайди.

Умуман, 40 процент бригада ва звеноларни коллектив пудрати методи асосида ишлашга ўтказиш 1982 йилда министрлик совхозлари қўшимча 65 минг тонна пахта етиштиришига, 20 миллион сўм иш ҳақини тежаши ва сотилган пахта учун қўшимча 119 миллион сўм пул олишига имкон берди.

Ҳозир экин-тикин айни қизиган бўлса-да, бригада ва звенолар ишини коллектив пудратига ўтказиш учун вақт ҳали кеч эмас. Хўжаликларнинг раҳбарлари бу ишни активлаштиришлари зарур. Район агросаноат бирлашмалари, партия ва касаба союз ташкилотлари бу катта ишда уларга амалий ёрдам беришлари керак.

Т. ЗИНИН,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири.

БУГУН — КОСМОНАВТИКА КУНИ

ФАЗО ТИНЧЛИККА ХИЗМАТ ҚИЛСИН

Жаҳоннинг биринчи космонавти, СССР граждани Юрий Алексеевич Гагарин бошқарган «Восток» кемаси парвози космик даврнинг оламшумул воқеасига айланди. Бу парвоз инсоннинг фазо кенглигида бехатар бўлиши ва ишлаши мумкинлигини исботлади. Коинотни ўрганишда янги уфқларни очиб берди. Шундан бери ўтган йилларда инсоният фазо ҳақида, вазнсизлик оламида меҳнат қилиш шароитлари тўғрисида жуда кўп нарсани билиб олди. 114 космонавт ва астронавт фазо бўшлиғида жами саккиз ярим йил бўлди. Автомат аппаратлар ва киши бошқарадиган кемаларнинг космик парвози фан ва техниканинг кўпгина йўналишларини жадаллаштириш имконини берди. Бугунги кунда космик техника халқ хўжалигининг алоқа, метеорология хизмати, Ернинг табиий ресурсларини ўрганиш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш сингари тармоқларини такомиллаштиришда муҳим восита бўляпти.

Совет Иттифоқи космонавтикаси эришган жуда кўп ютуқлар фан ва техника тарихига олтин ҳарфлар билан ёзиб қўйилажак. Шуни зўр фахр билан таъкидлаш кераккки, эндиликда совет олимлари, инженерлари ва фазогирлари доимий ҳаракатланувчи бошқариладиган орбитал комплексларни яратиш устида муваффақиятли иш олиб бормоқдалар. Фазодаги тадқиқотлар ва кузатишлар натижаларидан мамлакатимизда халқ хўжалигини тараққий эттиришда самарали фойдаланилмоқда. Улар янгидан-янги мамлакатларнинг ҳам мулкига айланмоқда. Ҳозир дунёдаги қарийб 150 мамлакат космик алоқа хизматидан, юздан зиёд давлат эса табиий ресурсларни ўрганиш учун йўлдошлардан олинаётган маълумотлардан фойдаланмоқда.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати Ернинг биринчи сунъий йўлдоши учирилган кундан бошлабоқ, фазо фақат фан тараққиётига, кишиларнинг бунёдкорлик меҳнатига, инсоний ғояларга, тинчликни мустаҳкамлаш ишига хизмат қилиши учун қатъият билан кураш олиб бормоқда. Социалистик мамлакатларнинг фазо кенгликларини тадқиқ этиш ва ундан фойдаланиш борасидаги куч-ғайратини бирлаштирувчи «Интеркосмос» программасининг муваффақиятли амалга оширилаётганлиги фикримизга яққол далилдир.

КОСПАС-САРСАТ халқаро лойиҳасини тадбиқ этиш планига биноан эса, 1982 йил 30 июнда СССРда Ернинг «Космос-1383» сунъий йўлдоши учирилган эди. Унда ҳалокатга учраётган кемалар ва самолётлар жойлашган районларни аниқловчи системаларни ишлаб чиқишга мўлжалланган аппаратлар ўрнатилган. КОСПАС-САРСАТ системаси СССР, АҚШ, Канада ва Франция мутахассислари ҳамкорлигида яратилган. Бу мамлакатлардан ташқари қидирув самарадорлигини баҳолаш бўйича синовларда Норвегия ва Англия ҳам иштирок этяпти. Биргина 10 сентябрдан 10 октябргача бўлган муддат ичида орбитадан олинган маълумотлар ёрдамида 3 та авиация ва 1 та денгиз ҳалокати рўй берган жойларнинг координаталари аниқланди. Натижада Канада, АҚШ ва Буюк Британиянинг 7 граждани ҳаёти сақлаб қолинди. Шунинг учун ҳам «Фазо тинчликка хизмат қилсин» шиори борган сари миллионлаб кишилар қалбидан тобора чуқур жой олаётир.

Фазо шунқорларининг серқуёш диёримизга ташриф буюриши анъанага айланиб қолган. Суратда: Владимир Жонибеков рафиқаси Лилия Мунировна билан республикамиз пойтахтида биринчи космонавт-учувчи Ю. Гагарин ҳайкали очилиши маросимида.

Ҳар баҳорда космонавт-учувчилар коинотга биринчи бўлиб йўл очган фазогир туғилиб ўсган юртга меҳмон бўлиб борадилар. Пастдаги суратда бир группа космонавтларнинг Ю. Гагариннинг онаси Анна Тимофеевна ва қизи Зоя билан учрашув пайти.

В. Молгачёв ва Г. Калачьян (ТАСС) фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада капитал қурилишни ривожлантиришдаги хизматлари учун «Главташкентстрой»га қарашли «Чимганстрой» трестининг бошқарувчиси Леонид Наумович **Гриман** ва шу трестнинг 1-механизациялашган кўчма колоннаси электр пайвандловчиси Абдуқодир Азимбоевич **Рўзибоев** ўртоқларга **«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор»** фахрий унвони берди.

«Чимён» соғломлаштириш туристик комплекси қурилиши қатнашчиларидан бир группаси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

МАИШИЙ ХИЗМАТНИ ЮКСАК ДАРАЖАГА КЎТАРАЙЛИК

(Боши биринчи бетда).

бўлиниши, область марказлари ва катта шаҳарларда бирлашмаларнинг юксак даражада механизациялаштирилган бош корхоналари, бошқа шаҳарлар ва район марказларида эса ана шу корхоналарнинг филиаллари ёки цехлари қурилишини таъминлаши керак. Хизмат сифатини бошқариш комплекс системасини тезроқ жорий этиш лозим.

Маиший хизмат корхоналарини кўпайтириш ва уларнинг ишини яхшилаш умумий вазифа эканлиги йиғилишда таъкидланди. Афсуски, Қурилиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, «Главташкентстрой» раҳбарлари буни тушунмаяптилар. Улар маиший хизмат объектларини қуриш ва реконструкция қилишга етарлича эътибор бермаяптилар, давлат планларини муттасил бажармаяптилар ва белгиланган муддатларни бузмоқдалар. Маиший хизматнинг моддий-техника базасини ривожлантириш учун министрликларнинг ўз маблағларидан, давлат банки қарзларидан, шунингдек саноат корхоналари, колхозлар, совхозларнинг, колхозлараро ташкилотларнинг маблағларидан яхши фойдаланилмаяпти. Халқ депутатлари маҳаллий Советлари, илмий муассасалар ва ўқув юртлари тармоқни такомиллаштириш учун кўп иш қилишлари керак. Комсомол йўлланмалари билан маиший хизмат соҳасига юборилаётган ёшларнинг янги отрядига катта умид билдирилмоқда ва масъулият юклатилмоқда.

Йиғилишда айтиб ўтилганидек область, шаҳар, район партия комитетлари хизмат кўрсатиш соҳасининг раҳбар ходимларига нисбатан талабчанликни оширишлари, кадрларни тайёрлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш ишини муттасил яхшилашлари лозим. Маиший хизмат корхоналарининг бошланғич партия ташкилотлари партия комитетларидан кўпроқ эътибор ва ёрдам берилишини кутмоқдалар. Маиший хизмат ходимларини давлат планларининг бажарилиши учун, ўз хизмат бурчларини адо этиш учун юксак масъулиятни ҳис этиш, камчиликларга муросасиз бўлиш руҳида тарбиялаш партия ташкилотларининг бурчидир.

Халқ депутатлари область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги билан биргаликда, маиший хизмат корхоналарининг ишини пухта ва талабчанлик билан ташкил қилишлари, аҳолининг талаб-эҳтиёжларини сифатли ва тўлароқ қондириш учун шу корхоналарни барча зарур нарсалар билан таъминлашлари лозим.

Йиғилиш республикада хизмат кўрсатиш ҳажмини 1990 йилгача уч баравар оширишни зарур деб топди. Бунда аҳолидаги буюмларни ремонт қилиш, узоқ фойдаланиладиган буюмларни ижарага бериш, юксак сифатли буюмларни буюртмаларга биноан тайёрлаш борасидаги хизматларни кенгайтириш маиший хизматни ривожлантиришдаги асосий йўналиш бўлиши лозим. Маиший хизматнинг янги турларини ва илғор иш усулларини жорий этиш тадбирларини кўриш керак. Буюртмаларни шошилинч равишда бажариш, уларни уйга элтиб бериш, абонентлар бўйича хизмат кўрсатиш, комплекс қабул пунктларини ва юқори разрядли хизмат корхоналарини кўпайтириш шулар жумласидандир.

Йиғилиш қатнашчилари 1983—1990 йилларгача бўлган даврда Ўзбекистон ССР аҳолисига маиший хизмат кўрсатишни янада ривожлантириш ва яхшилаш тадбирларини маъқулладилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими Ю. А. Белевцев иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ТЎПЛАНГАН ТАЖРИБАНИ УМУМЛАШТИРИБ

Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси

«Меҳнаткашларнинг жамоат ва ишлаб чиқариш активлигини ривожлантиришда, интизомни мустаҳкамлашда, иш услубини такомиллаштиришда бошланғич партия ташкилотларининг ролини ошириш тўғрисида» мавзуига бағишланган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси Тбилисида 9 апрель куни ўз ишини тугатди.

Охирги ялпи мажлисда коммунистлар ижодий мунозараси якунларини умумлаштирган секциялар раҳбарларининг ахборотлари тингланди. Партия иши тажрибаси билан танишиш, уни чуқур идрок этиш бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини оширишга, ишлаб чиқариш ва тарбиявий вазифаларни ҳал этишга партия таъсирини кучайтиришга кўмаклашажаги таъкидланди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов якунловчи нутқ сўзлади. У айтдики, конференциянинг ўтказилиши — КПСС Марказий Комитети партиямизнинг негизи, меҳнат коллективларининг сиёсий ўзаги сифатида бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятига катта эътибор бераётганлигининг яна бир далилидир.

Конференция якунларига баҳо бера туриб, аввало, шуни қайд этмоқчиманки, конференция ғоят сермазмун, амалий, конструктив руҳда ўтди, деди КПСС Марказий Комитетининг секретари. Конференцияда партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андропов нутқларида баён этилган қоидалар ва хулосалар асосида бошланғич партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий иши актуал масалалари батафсил ва ҳар томонлама кўриб чиқилди.

Нутқларда меҳнаткашларнинг жамоат ва ишлаб чиқариш активлигини ривожлантириш, интизомни мустаҳкамлаш меҳнат коллективларининг ҳаёти ва ишларига партия ташкилотларининг таъсирини кучайтириш борасидаги ишларнинг ғоят хилма-хил форма ва методлари кўрсатиб берилди. Айни вақтда ўртоқлар бошланғич партия ташкилотларининг ишидаги, маҳаллий партия комитетларининг уларга раҳбарлигидаги камчиликлар тўғрисида ҳали ҳал қилиниши лозим бўлган проблемалар ҳақида ўз-ўзини танқид руҳида рўйи-рост гапирдилар. Партия қуйи бўғинлари фаолиятини янада такомиллаштириш хусусида кўпгина хилма-хил фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Конференция коллектив тажрибани бойитади, партия қурилиши назарияси ва практикаси учун қимматли материал беради. Барча партия ходимлари ва активлари унинг ҳужжатларидан ўзлари учун кўпгина қизиқарли ва фойдали нарсаларни оладилар. Бу ҳужжатлар билан партия активининг мумкин қадар кенгроқ доиралари танишиши тўғрисида ғамхўрлик қилиши керак, деб уқтирди И. В. Капитонов. Эндиликда гап бу ерда айтилган фикрларнинг ҳаммасидан, тўпланган тажрибадан, жамики воситалардан иш савиясини янада ошириш ва унинг услубини такомиллаштириш, хўжалик-сиёсий вазифаларни ҳал этишга, тартибни, уюшқоқликни ва интизомни мустаҳкамлашга партия таъсирини кучайтириш мақсадида ғоятда тўлиқ фойдаланишда қолганлиги равшан. Жойларда конференция якунларини амалга ошириш учун кенг кўламдаги катта ишлар олиб борилади деб, ўйлаш керак.

Конференция қатнашчилари партиянинг жамиятдаги раҳбарлик ролини муваффақиятли равишда амалга ошириш, унинг омма билан алоқаларининг мустаҳкамлиги кўп жиҳатдан бошланғич ташкилотлар қанчалик актив иш кўраётганликларига боғлиқ эканлигини таъкидладилар. Шу боисдан ҳар бир бошланғич партия ташкилоти барча ишларда ташаббус ва ижодкорлик, юксак даражада принципиаллик кўрсатишларига тинимсиз эришиш зарур.

Партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг ижодий фаолияти ва ижтимоий активлигини бутун чоралар билан ривожлантиришга кун сайин зўр эътибор беришлари муҳимдир. Ю. В. Андропов таъкидлаганидек, бу — «... Партия режалари реаллиги, унинг кучини ўстириш масаласи, пировард натижада эса — коммунистик қурилиш программасини амалга ошириш гаровидир».

Шу кунларда биз Грузиядаги бир қанча бошланғич партия ташкилотлари ва меҳнат коллективларининг қизиқарли тажрибаси билан бевосита танишиш имкониятига эга бўлдик. Биз ҳаммамиз КПСС Марказий Комитетининг Тбилиси шаҳар партия комитетига доир қарорини бажариш юзасидан республика партия ташкилоти қанчалик кўп иш қилганига яққол ишонч ҳосил қила олдик. Республика меҳнаткашлари кейинги икки беш йилликда иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг барча йўналишларида эришган муваффақиятлар кўп жиҳатдан партия раҳбарлиги савияси ортиб бораётганлиги, ишга ижодий ёндашилаётганлиги натижасидир.

Тажрибани баҳам кўриш партиямизнинг қуйи, энг оммавий бўғинида ички партия турмушини активлаштиришга янги омил бахш этади, КПСС XXVI съезди қарорларини, ўн биринчи беш йиллик топшириқларини бажариш юзасидан ташкилотчилик ва идеологик ишларни кучайтиришга ёрдам беради.

Бутуниттифоқ илмий-амалий конференциясининг уч кунлик иши бу конференция барча бошланғич партия ташкилотлари ишини тубдан яхшилашда муҳим босқич бўлиб қолишини яққол тасдиқлади, деди конференцияни ёпа туриб КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. А. Шеварднадзе. Ўтказилган фикрлашувлар, бу ерда умумлаштирилган ички партия ишининг жами тажрибаси, айтилган маслаҳатлар ва тавсиялар бошланғич партия ташкилотларининг амалий ишларида ўзининг конкрет, яққол ифодасини топади. (ТАСС).

ЛОЙИҲА

МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ВА УЛАРНИНГ КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, ТАШКИЛОТЛАРНИ БОШҚАРИШДАГИ РОЛИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР ҚОНУНИ

СССР Конституциясига мувофиқ корхона, муассаса, ташкилотнинг меҳнат коллективи социалистик жамиятнинг асосий ячейкасидир. СССРда меҳнат коллективларининг фаолияти ишлаб чиқариш воситаларининг социалистик мулклигига ва экономиканинг планли ривожлантирилишига асосланади. Меҳнат коллективларида ўртоқларча ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам асосида биргаликда меҳнат қилинади, давлат, жамоат манфаатлари ва шахсий манфаатлар бирлиги таъминланади, ҳар бир кишининг коллектив олдидаги ва коллективнинг ҳар бир ходим учун жавобгарлиги принципи қарор топтирилади. Меҳнат коллективлари мамлакатнинг моддий ва маънавий бойликларини кўпайтиришлари, мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланишлари, коллектив аъзолари тўғрисида, уларнинг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини яхшилаш ҳақида тинимсиз ғамхўрлик қилишлари керак.

Ривожланган социалистик жамиятда меҳнат коллективларининг ишлаб чиқариш, жамоат ва давлат ҳаётидаги роли ошади, ишчилар, колхозчилар, зиёлиларнинг корхоналарни, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда актив иштирок этишлари учун имкониятлар кенгаяди.

Меҳнат коллективларининг ишида онгли интизом ва юксак уюшқоқлик, коллектив аъзоларининг ташаббускорлиги ва активлиги, оммавий техника ижодкорлиги — ишлаб чиқаришни интенсивлашнинг, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг, ижтимоий меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг, совет халқи фаровонлигини оширишнинг, шахсни ҳар томонлама камол топтиришнинг энг зарур шартларидир.

Коммунистик партия ва Совет давлати социалистик демократияни янада ривожлантириш йўлини ўтказа бориб, меҳнаткашларнинг бошқарувда иштироки тўғрисидаги, ҳар бир меҳнаткаш корхонада ўзини хўжайин деб ва бутун мамлакатнинг намояндаси деб ҳис этиши кераклиги ҳақидаги ленинча қоидаларни изчиллик билан амалга оширмоқда. Меҳнаткашларнинг сиёсий онглилиги, уларнинг маданий-техника ва профессионал савияси ўсиб бораётганлиги, бошқариш ва хўжалик юритиш такомиллаштирилаётганлиги меҳнат коллективларининг ҳуқуқларини кенгайтириш ва уларнинг жамият олдидаги масъулиятини кучайтириш учун шарт-шароитларни вужудга келтиради. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришни янада демократлаштириш меҳнат коллективларида ишлаб турган жамоат ташкилотларининг активлигини ошириш билан чамбарчас боғлиқдир.

Ушбу Қонун СССР Конституциясига мувофиқ меҳнат коллективларининг асосий ҳуқуқлари ва бурчларини, корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда уларнинг ваколатларини белгилаб беради.

I. Умумий қоидалар

1-модда. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг меҳнат коллективлари

Корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг меҳнат коллективи — давлат, жамоат корхонасида, муассасада, ташкилотда, колхозда ва бошқа кооператив ташкилотда биргаликда меҳнат қилаётган барча ходимларнинг бирлашмасидир. Меҳнат коллективлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ташкилотлари раҳбарлигида СССРнинг ижтимоий тузумини, социалистик турмуш тарзини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратилган иқтисодий, социал ва сиёсий вазифаларни бажаради, ишлаб чиқариш, жамоат ва давлат ҳаётида, корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда меҳнаткашларнинг актив иштирок этишига кўмаклашади.

Юксак унумли меҳнат, партия қарорларини, совет қонунларини ва ҳукумат қарорларини сўзсиз ижро этиш, давлат планларини бажариб, иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, коллектив аъзоларининг меҳнат ғайрати ва ижтимоий-сиёсий активлигини кучайтириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиш, уларни коммунизм бинокорларининг ахлоқ принциплари руҳида тарбиялаш — меҳнат коллективининг бурчи ва вазифасидир.

Совет давлати меҳнат коллективларига уларнинг зиммасига юкланган вазифаларни бажаришлари ҳамда ўз ваколатларини амалга оширишлари учун зарур шарт-шароитларни яратади.

2-модда. Меҳнат коллективлари ҳамда давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари

Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари СССР Конституциясига ва совет қонунларига мувофиқ демократик централизм асосида меҳнат коллективлари фаолиятига давлат раҳбарлигини ўз компетенцияси доирасида таъминлайди.

Меҳнат коллективлари халқ депутатлари Советлари ва уларга ҳисоб берувчи органлар меҳнат коллективларининг муҳокамасига ҳавола этадиган давлат қурилиши, хўжалик ва социал-маданий қурилиш масалаларини кўриб чиқадилар, тегишли территорияда комплекс иқтисодий ва социал ривожланишга доир таклифларни киритадилар.

Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари тегишли корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг фаолиятига тааллуқли қарорларни қабул қилиш чоғида меҳнат коллективларининг фикрлари ва таклифларини ҳисобга оладилар. Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари ўз иши ҳақида ва қабул қилинган қарорлар тўғрисида меҳнат коллективларини хабардор қиладилар.

3-модда. Давлат ва жамоат ишларини муҳокама этиш ҳамда ҳал қилишда меҳнат коллективларининг асосий ваколатлари

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларига мувофиқ меҳнат коллективлари:

муҳокамага қўйилаётган қонунларнинг лойиҳаларини ва давлат ҳаётининг бошқа масалаларини кўриб чиқадилар ҳамда шулар юзасидан ўз таклифларини тақдим этадилар;

халқ депутатлари Советлари депутатлигига номзодларни, сайлов комиссияларининг составига вакилларини кўрсатадилар;

халқ депутатлари Советлари депутатларининг ва меҳнат коллективлари кўрсатиб сайлаган бошқа шахсларнинг ҳисоботини, шунингдек халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг ҳисоботларини тинглайдилар;

халқ судьялигига номзодлар кўрсатадилар, район (шаҳар) халқ судларининг халқ маслаҳатчиларини сайлайдилар ва уларнинг ҳисоботларини тинглайдилар;

давлат ва жамоат ҳаётининг бошқа масалаларини муҳокама қиладилар.

4-модда. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда меҳнат коллективларининг иштироки принциплари

Меҳнат коллективлари:

давлат, жамоат, коллектив манфаатлари ва шахсий манфаатларни уйғун равишда қўшиб олиб бориш;

корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда якка бошчилик билан меҳнаткашларнинг кенг иштирокини қўшиб олиб бориш;

меҳнат коллективи ҳуқуқлари ва бурчларининг бирлиги;

меҳнат, ишлаб чиқариш ва давлат интизомига, социалистик қонунчиликка қаттиқ риоя этиш, коллектив ҳар бир аъзосининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилиш;

коллектив аъзоларининг меҳнат ғайрати ҳамда ижтимоий-сиёсий активлигини ва ижодий ташаббускорлигини, меҳнат коллективи ваколатларини амалга оширишда уларнинг иштирокини бутун чоралар билан ривожлантириш;

корхоналар, муассасалар, ташкилотлар фаолияти масалаларини коллектив муҳокама қилиш ва ҳал этиш;

танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш, мансабдор шахслар ва коллектив бошқа аъзоларининг фаолиятига ҳар томонлама баҳо бериш, коллектив аъзоларининг олдида турган вазифаларни бажариш учун уларнинг масъулиятини ошириш;

корхоналар, муассасалар, ташкилотлар фаолиятининг ошкоралиги ва бу ҳақда коллектив аъзоларини мунтазам хабардор қилиб туриш, жамоатчилик фикрини ҳисобга олиш асосида корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда иштирок этадилар.

5-модда. Меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонун

Меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонунчилик ушбу Қонундан, шунингдек ССР Иттифоқининг бошқа Қонун актларидан ва шуларга мувофиқ меҳнат коллективлари фаолиятининг айрим масалалари юзасидан иттифоқдош республикалар чиқарадиган Қонун актларидан иборатдир.

II. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда меҳнат коллективларининг асосий ваколатлари

6-модда. Иқтисодий ва социал ривожланишни планлаштиришда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

корхоналар, муассасалар, ташкилотларни иқтисодий ва социал ривожлантириш перспектив ва жорий планлари (иш планлари)нинг лойиҳаларини ишлаб чиқиши ҳамда муҳокама қилишда қатнашадилар. Мазкур планларнинг лойиҳалари уларни меҳнат коллективлари кўриб чиққандан кейин тасдиқлаш учун тақдим этилади;

муқобил планларни ишлаб чиқадилар ва қабул қиладилар;

планларнинг бажарилишини таъминлаш, хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш тадбирларини амалга оширадилар:

меҳнат унумдорлигини, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга доир тадбирларни тасдиқлайдилар;

планлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида, уларнинг ўзгартирилганлиги сабаблари ҳақида, ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятининг натижалари тўғрисида маъмуриятининг ахборотини тинглайдилар ва тегишли тавсиялар берадилар, зарур ҳолларда эса уларни юқори органларга маълум қиладилар.

7-модда. Коллектив шартномаларини тузишда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

коллектив шартномаларини тузишда иштирок этадилар, уларни муҳокама этадилар ва уларга доир қарорлар қабул қиладилар, корхоналар билан ташкилотларнинг касаба союз комитетларига ана шу шартномаларни имзолаш ваколатини берадилар;

коллектив шартномалари бажарилишини таъминлаш чораларини кўрадилар;

коллектив шартномаларининг бажарилиши тўғрисида корхоналар, ташкилотлар маъмуриятининг ҳисоботларини ва касаба союз комитетларининг ахборотларини тинглайдилар, зарур ҳолларда коллектив шартномаларидаги мажбуриятларни бажармаётган шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалани қўядилар.

8-модда. Социалистик мулкнинг сақланишини таъминлашда ва моддий ресурслардан оқилона фойдаланишда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

социалистик мулкнинг сақланишини таъминлаш ва уни кўпайтириш, хўжасизликка қарши ва халқ мулкига бепарво бўлишга қарши кураш, давлат ва жамоат мулки талон-торож қилинишининг олдини олиш чораларини кўрадилар;

ички резервларни тўлиқроқ аниқлаш ва улардан фойдаланишга, хом ашё ва материалларни, энергия ва ёқилғини тўғри нормалаш, уларни оқилона ва тежаб-тергаб сарфлашни таъминлашга, нобудгарчиликларни бартараф этишга ва ишлаб чиқаришда бракни тугатишга, асбоб-ускуналардан, машиналардан ва бошқа асосий фондлардан самарали фойдаланишга қаратилган таклифларни киритадилар ва тадбирларни амалга оширадилар;

зарур ҳолларда социалистик мулкни қўриқлаш тўғрисидаги ҳамда моддий ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланиш ҳақидаги Қонунлар талабларини бузишда айбдор бўлган ходимларни белгиланган тартибда жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалани қўядилар.

9-модда. Меҳнат интизомини таъминлашда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

ички меҳнат тартиби қоидаларини маъмурият ва касаба союз комитети тақдим этиши билан тасдиқлайдилар, уларга риоя этилишини таъминлаш чораларини кўрадилар;

меҳнат интизомининг аҳволини муҳокама қиладилар ва уни мустаҳкамлаш чораларини курадилар;

меҳнатдаги муваффақиятлари учун жамоат томонидан рағбатлантириш чораларини қўллайдилар, маънавий ва моддий рағбатлантириш учун ходимларнинг номзодларини курсатадилар;

амалдаги тартибга мувофиқ шу мақсадларга ажратилган маблағлар ҳисобидан ишлаб чиқариш новаторлари ва илғорлари, шунингдек корхона, муассаса, ташкилотда узоқ вақтдан буён ҳалол ишлаб келаётган кишилар учун қўшимча имтиёзлар ва афзалликларни белгилайдилар;

меҳнат интизомини бузганлик учун коллектив аъзоларига нисбатан жамоат жазоси чораларини (ўртоқлик танбеҳи, жамоат ҳайфсани) қуллайдилар, меҳнат интизомини бузувчилар тўғрисидаги материалларни ўртоқлик судларига куриб чиқиш учун топширадилар;

зарур ҳолларда меҳнат интизомини бузувчиларни то ишдан бўшатишгача жавобгарликка тортиш тўғрисидаги, уларни мукофотлардан, корхона, муассаса, ташкилотнинг йиллик иш якунларига кўра ва кўп йиллик хизмати учун бериладиган мукофотлардан батамом ва қисман, узлуксиз иш стажи учун қўшимча отпускадан маҳрум қилиш тўғрисидаги, уй-жой майдони бериш муддатини орқага суриш ва қонунларда кўзда тутилган бошқа таъсир чораларини қўлланиш ҳақидаги масалаларни қўядилар.

Меҳнат коллективи ўзи кўрган жазо чорасини муддатдан илгари, у қўлланила бошлаган кундан кейин бир йил ўтмасданоқ бекор қилишга, шунингдек коллектив аъзоси интизомни яна бузишига йўл қўймай, ўзининг ҳалол ходим эканлигини кўрсатган тақдирда меҳнат интизомини бузганлик учун маъмурият қўллаган интизомий жазо чорасини муддатидан илгари олиб ташлаш тўғрисида ёки бошқача таъсир чораларини бекор қилиш ҳақида илтимос қилишга ҳақлидир.

10-модда. Меҳнат коллективларининг фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш, ходимларнинг ижодий ташаббускорлигини ривожлантириш соҳасидаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, фан ва техника ютуқларини, илғор технологияни ишлаб чиқаришга кенг кўламда жорий этиш чораларини кўрадилар;

ходимларнинг оммавий-техника ижодкорлигига, ихтирочилик ва рационализацияга кўмаклашадилар;

фан-техника жамиятларига ҳамда ихтирочилар ва рационализаторларнинг ташкилотларига мадад берадилар;

ижодий ташаббускорликни, ихтирочилик ва рационализаторликни ривожлантиришга, шахсий ва коллектив ижодий планларининг бажарилишига кўмаклашувчи ташкилий-техникавий тадбирларнинг амалга оширилиши тўғрисида маъмурият ахборотини тинглайдилар, тегишли тавсиялар берадилар.

11-модда. Меҳнат коллективларининг меҳнатни ташкил этиш, нормалаш ва унга ҳақ тўлаш соҳасидаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

меҳнатни ташкил қилишнинг меҳнат унумдорлигини оширишга, белгиланган планларни камроқ ходимлар билан бажаришга, меҳнат шароитларини яхшилашга имкон берувчи илғор формаларини жорий этиш тадбирларини таклиф қиладилар ва амалга оширадилар;

меҳнат сарфининг техникавий жиҳатдан асосланган нормаларини қўлланишни кенгайтиришга қаратилган таклифларни ишлаб чиқишда қатнашадилар;

меҳнатга ҳақ тўлашни такомиллаштириш, ҳар бир ходимнинг иш ҳақи шахсий меҳнат ҳиссасига мувофиқ бўлишини таъминлаш ҳақида ҳамда иш ҳақининг коллектив иши пировард натижаларига боғлиқлигини кучайтириш ҳақида таклифлар киритадилар;

ходимларни мукофотлашни такомиллаштириш тўғрисида ҳамда моддий рағбатлантириш фонди ҳисобидан бошқа тўловлар ва имтиёзлар бериш ҳақидаги таклифларни муҳокама қилиб маъқуллайдилар;

меҳнатни нормалаш ва унга ҳақ тўлашнинг амалдаги шарт-шароитлари қўлланилиши устидан контроллик қиладилар;

комсомол ташкилотларининг комсомол-ёшлар коллективларини тузиш тўғрисидаги таклифларини кўриб чиқиб, ўз тавсияларини берадилар.

12-модда. Меҳнат коллективларининг ходимлар ғайратини ривожлантиришдаги ва социалистик мусобақани ташкил этишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

коллективлар аъзоларининг ғайратини ҳар томонлама оширадилар, социалистик мусобақани, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини ривожлантирадилар;

корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда социалистик мусобақа шартларини тасдиқлайдилар;

социалистик мажбуриятларни қабул қиладилар ва шу мажбуриятларнинг бажарилишига доир тадбирларни амалга оширадилар;

социалистик мусобақани якунлайдилар ва унинг ғолибларини аниқлайдилар;

илғор тажрибани оммалаштириш ва жорий қилиш тадбирларини ишлаб чиқиб, амалга оширишда қатнашадилар;

бошқа меҳнат коллективлари билан социалистик мусобақа тўғрисида шартномалар тузадилар;

маъмуриятнинг ва касаба союз комитетининг социалистик мажбуриятлар бажарилишига кўмаклашувчи ташкилий-техникавий тадбирлар тўғрисидаги ахборотларини тинглайдилар ва тегишли тавсиялар берадилар.

13-модда. Меҳнат коллективларининг кадрларни тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш ва жой-жойига қўйишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

кадрларни тайёрлаш, жой-жойига қўйиш ва улардан оқилона фойдаланиш, коллективларнинг барқарорлигини таъминлаш бошқарув структурасини такомиллаштириш масалаларини муҳокама қилишда ва ҳал этишда қатнашадилар;

кадрларнинг малакасини ошириш, ишчиларга янги касбларни ўргатиш, мураббийликни ривожлантириш, меҳнатнинг илғор методларини ўрганувчи мактабларнинг иши масалаларини кўриб чиқадилар;

корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда раҳбар кадрларни лавозимга тайинлаш масалаларини ҳал этишда ССР Иттифоқи Қонунларига мувофиқ жамоат ташкилотлари орқали қатнашадилар. Шу ходимлар лавозимларга меҳнат коллективининг фикрини эътиборга олиб тайинланади;

ёшларнинг касб-кор тайёргарлиги, уларнинг коллективда мустаҳкам ўрнашиб олиши масалаларини кўриб чиқадилар ва тегишли таклифлар киритадилар;

ишлаб чиқариш илғорларини корхоналар, муассасалар, ташкилотлар маблағи ҳисобидан стипендия тўлаб олий ва ўрта махсус ўқув юртларига ўқишга юбориш учун уларнинг номзодларини тасдиқлайдилар.

14-модда. Меҳнат коллективларининг иқтисодий рағбатлантириш фондларини тақсимлаш ва улардан фойдаланишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

моддий рағбатлантириш фонди, социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фонди, ишлаб чиқаришни ривожлантириш фонди маблағларидан фойдаланиш масалаларини ҳал этишда қатнашадилар; шу фондларни сарфлаш сметаларини муҳокама қилиб, маъқуллайдилар, уларнинг бажарилишини контрол қиладилар. Корхона ва ташкилотларда вужудга келтирилган моддий рағбатлантириш фонди, социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фонди меҳнат коллективининг розилигисиз олиб қўйилиши мумкин эмас;

кооператив ва якка тартибда уй-жой қуриш учун ходимларга моддий рағбатлантириш фонди ҳамда социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фонди маблағлари ҳисобидан белгиланган тартибда моддий ёрдам бериш тўғрисидаги масалаларни ҳал этишда қатнашадилар; мазкур моддий ёрдам берилиши мумкин бўлган ходимларнинг номзодларини тасдиқлайдилар.

15-модда. Меҳнат коллективларининг меҳнат шароитларини яхшилаш ва уни муҳофаза қилиш соҳасидаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

шароитларни яхшилаш, меҳнатни муҳофаза қилиш ҳамда санитария-соғломлаштириш тадбирлари комплекс планларини муҳокама қилиб, маъқуллайдилар ҳамда шу планларнинг бажарилишини контрол қиладилар;

ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш, механизациялаш ва автоматлаштириш, унинг ташкил этилишини яхшилаш, қўл меҳнатини, оз малака талаб қиладиган ва оғир жисмоний меҳнатни қисқартириш тўғрисида таклифлар киритадилар;

меҳнатни муҳофаза қилишга мўлжалланган маблағлардан фойдаланилишини ҳамда барча ходимлар корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда меҳнатни муҳофаза қилишга доир қоидаларга ва инструкцияларга риоя этилишини контрол қиладилар; зарур ҳолларда меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини бузишда айбдор бўлган шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалаларни ўртага қўядилар;

социал страхование маблағларидан фойдаланиш масалаларини муҳокама қиладилар ҳамда тегишли таклифлар киритадилар;

атроф-муҳитни муҳофаза қилишни яхшилаш масалалари юзасидан таклифлар киритадилар.

16-модда. Меҳнат коллективларининг ходимлар социал-маданий ва уй-жой маиший шароитларини яхшилашдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши планларини кўриб чиқиб, маъқуллайдилар, шу планларнинг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботларни тинглайдилар;

Уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож бўлган кишиларни ҳисобга олиш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишда қатнашадилар ва тегишли тавсиялар киритадилар; уй-жойларни тақсимлашда ошкораликни таъминлайдилар;

социал-маданий тадбирлар уй-жой қурилиши фонди, кенг истеъмол қилинадиган моллар фонди ҳамда корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг шу мақсадларга мўлжалланган бошқа фондлари маблағлари ҳисобидан уй-жой, мактабгача тарбия муассасалари ҳамда бошқа маданий-маиший объектлар қуриш тўғрисида қарорлар қабул қиладилар. Мазкур фондлар ҳисобидан қурилган бинолардаги уй-жой майдони меҳнат коллективининг розилигисиз бошқа ташкилотларга берилиши ёки ўзга мақсадларда фойдаланилиши мумкин эмас;

уй-жой қуриш кооперативларини ташкил этиш тўғрисида таклифлар киритадилар;

коммунал, маиший ва медицина хизмати, савдо-сотиқ ва умумий овқатланишнинг аҳволини муҳокама қиладилар;

Хизмат кўрсатиш соҳаси корхона ва муассасаларининг, даволаш-профилактика муассасаларининг иши устидан жамоат контролини амалга оширадилар;

корхона ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликларини ташкил этиш ҳамда уларнинг фаолияти масалаларини, коллектив боғдорчилик ва полизчилик, шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш масалаларини ҳал этишда қатнашадилар;

коллектив аъзолари ва уларнинг оилалари дам олишини ташкил этиш масалаларини ҳал қилишда қатнашадилар; коллектив аъзоларига ва уларнинг оилаларига хизмат қилувчи соғломлаштириш, болалар муассасалари, маданий-маърифий муассасалар ҳамда спорт ташкилотларининг иши аҳволини муҳокама қиладилар ҳамда тегишли таклифлар киритадилар;

илгари меҳнат коллективларининг аъзолари бўлган пенсионерлар тўғрисида ғамхўрлик қиладилар, уларнинг ижтимоий меҳнатда, ёшларни тарбиялашда актив қатнашишларига кўмаклашадилар.

17-модда. Меҳнат коллективларининг коммунистик тарбия ишини ташкил этишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

коллектив аъзоларини комплекс равишда ғоявий-сиёсий, меҳнатсеварлик, ахлоқий ва ҳуқуқий тарбиялашга, коллективда соғлом маънавий-психологик иқлимни таъминлашга доир, оилани мустаҳкамлашга ва болалар тарбиясини яхшилашга, турмушда коммунистик ахлоқ нормаларини қарор топтиришга кўмаклашувчи шарт-шароитларни вужудга келтиришга оид тадбирларни амалга оширадилар;

маданий-маърифий тадбирлар планларини маъқуллайдилар;

коллектив аъзоларини совет ватанпарварлиги, социалистик интернационализм руҳида, қонунларга риоя этиш ва социалистик жамият қоидаларини ҳурмат қилиш, халқ мулкини эҳтиёт қилиб асраш, ичкиликбозликка, безориликка, юлғичликка нисбатан ҳамда коммунистик ахлоққа зид бошқа ҳодисаларга нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялаш чораларини кўрадилар;

ҳуқуқ бузиш ҳолларининг олдини олишга доир ишда қатнашадилар, ҳуқуқни бузган кишиларни қайта тарбиялаш тадбирларини амалга оширадилар.

18-модда. Ишлаб чиқариш бригадаси коллективининг асосий ваколатлари

Корхона, ташкилот меҳнат коллективининг бошланғич бўғини — ишлаб чиқариш бригадаси коллективининг ваколатлари ушбу Қонунга мувофиқ бригада тўғрисидаги низом билан белгиланади.

Ишлаб чиқариш бригадасининг коллективи:

бевосита ёки бригада кенгаши орқали бригадани тузиш, унинг ишини планлаштириш ва уюштириш, меҳнатга хақ тўлаш ва рағбатлантириш, бригада аъзоларини интизомни бузганлик учун жавобгарликка тортиш масалаларини ҳал этишда қатнашади;

бригадирни тайинлаш тўғрисида маъмуриятга розилик беради, уни бригадир лавозимидан олиб ташлашни маъмуриятдан талаб қилишга ҳақлидир;

жамоат органи — бригада кенгашини сайлайди.

III. Меҳнат коллективларининг корхоналар, муассасалар, ташкилотларни идора қилишдаги ваколатларини амалга ошириш

19-модда. Меҳнат коллективларининг корхона, муассаса, ташкилотларни идора қилишдаги ваколатларини амалга ошириш формалари

Меҳнат коллективларининг ваколатлари бевосита корхоналар, муассасалар, ташкилотлар меҳнат коллективларининг умумий йиғилишлари (конференциялар)да амалга оширилади.

Йиғилишлар ўртасидаги даврда меҳнат коллективларининг ваколатлари:

маъмурият ҳамда партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг сайлаб қўйилган органлари билан биргаликда амалга ошириладилар;

касаба союз ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари, доимий ишлаб чиқариш кенгашлари, меҳнат коллективларида иш кўрувчи бошқа сайлаб қўйилган органлар томонидан ўз уставларига ва улар ҳақидаги низомларга, совет қонунларига мувофиқ амалга оширилади;

корхона, муассаса, ташкилот маъмурияти томонидан ўз ваколатларига мувофиқ ёки меҳнат коллективларининг топширувига биноан амалга оширилади.

20-модда. Меҳнат коллективларининг умумий йиғилишлари (конференциялари)

Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар меҳнат коллективларининг умумий йиғилишлари (конференциялари) меҳнат коллективлари ҳаёти ва фаолиятининг энг муҳим масалаларини кўриб чиқадилар.

Меҳнат коллективларининг йиғилишлари (конференциялари)ни корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг жамоат ташкилотлари билан маъмурияти чақиради. Меҳнат коллективларининг йиғилишлари (конференциялари) муҳокамасига партия, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотларининг, маъмуриятнинг, халқ контроли органларининг, доимий ишлаб чиқариш кенгашларининг, коллективлар айрим аъзоларининг ташаббуси билан, шунингдек маъмурият ва жамоат ташкилотларининг биргаликдаги ташаббуси билан масалалар киритилади.

Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар меҳнат коллективларининг йиғилишлари (конференциялари) заруратга қараб, аммо камида йилига икки марта ўтказилади. Конференцияга борадиган делегатлар меҳнат коллективи белгилайдиган нормаларга ва тартибга биноан сайланади.

Корхона, муассаса, ташкилот меҳнат коллективининг йиғилиши (конференцияси) цехларда, бўлимларда, бошқа бўлинмаларда, бригада ва звеноларда ҳам ўтказилиши мумкин.

Йиғилиш коллектив аъзолари жами сонининг камида ярмиси қатнашган тақдирда, конференция эса делегатларнинг камида учдан икки қисми қатнашган тақдирда ваколатли деб ҳисобланади.

21-модда. Меҳнат коллективлари йиғилишлари (конференциялари)нинг қарорлари

Меҳнат коллективи умумий йиғилиши (конференцияси)нинг қарорлари очиқ овоз бериш орқали, йиғилишда (конференцияда) ҳозир бўлган коллектив аъзолари овозларининг кўпчилиги билан қабул этилади. Меҳнат коллективининг йиғилишлари цехларда ҳамда корхона, муассаса, ташкилотнинг бошқа бўлинмаларида ўтказилса, меҳнат коллективининг йиғилишларда ҳозир бўлган аъзолари кўпчилиги ёқлаб овоз берган тақдирда қарор қабул этилган деб ҳисобланади.

Меҳнат коллективининг йиғилиши (конференцияси) ўз ваколатларига ва амалдаги қонунларга мувофиқ қабул этган қарор коллектив аъзолари учун, корхона, муассаса, ташкилотнинг маъмурияти учун мажбурийдир.

Меҳнат коллективи йиғилиши (конференцияси) қарорининг бажарилиши устидан касаба союз комитети, шунингдек корхона, муассаса, ташкилот маъмурияти ўз ваколатларига мувофиқ, ёки йиғилиш (конференция)нинг топширувига биноан контроллик қиладилар.

Меҳнат коллективларининг таклиф ва тавсияларини маъмурият, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари, зарурат туғилган тақдирда эса тегишли давлат ва жамоат органлари ҳам бир ой муддатда кўриб чиқишлари лозим. Маъмурият, мазкур ташкилотлар ва органлар таклиф ҳамда тавсияларни кўриб чиқиш натижаларини меҳнат коллективига хабар қиладилар.

22-модда. Ушбу қонуннинг амал қилиши

Ушбу Қонун барча корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг меҳнат коллективларига, шунингдек улардаги цехлар, бўлимлар ва бошқа бўлинмаларнинг коллективларига ўзларининг ҳуқуқ доирасида жорий этилади.

Колхозларнинг, бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг меҳнат коллективларида ушбу Қонун уларнинг фаолиятини тартибга солувчи тегишли уставлар ва низомларни ҳисобга олиб қўлланилади.

23-модда. Ушбу қонунни қўлланиш хусусиятлари

Халқ хўжалигининг айрим тармоқларида ҳамда давлат ва жамоат ҳаёти соҳаларида, уларнинг ўзига хослиги ҳисобга олиниб, ушбу Қонун қоидаларининг қўлланиш хусусиятлари ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Қонун актлари билан, СССР Министрлар Советининг, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг, СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетининг ҳамда ВЦСПСнинг қарорлари билан белгиланади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» КОНКУРСИГА

Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА,
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати.

ҒАЛАБА КЕЛТИРСИН СИЗГА ҲАР БИР ТОНГ

Кўкламда қор босди ерни устма-уст,
Бинафша қор аро кўрсатди дийдор.
Мана шу ғалаба деган иссиқ сўз;
Демак, босолмади ғалабани қор.

Бошимга ёғилди санги-маломат,
Қўрқдим, гулларини тўкиб қўяр боғ.
Қабиҳлар ўқидан қолдим саломат
Демак, ғалаба ҳам қолди соппа-соғ.

Мен сенинг ўтингда исинганимда
Ишқ енгар, ғалаба, кўзим тинади.
Ишқ менинг жон-жонимга сингганида
Қонимда қип-қизил гуллар унади.

Кечаман, ороми-нақддан кечаман,
Илоҳий бир қудрат берар менга куч.
Бир шеър деб тун бўйи оғу ичаман,
Тонгда келмоқ учун ғалабага дуч.

Ғалаба!
Самовий янгроқни қара,
Уни деб жангларда қанча дўст қолди.
Йигирма миллион кетди йўқликка қараб,
Ўрнида ғалаба деган сўз қолди.

Бевалар тару-талх ҳижронни ичгач,
Жигаридан сирқиб қасосу-хунлар,
Эрлари фашистнинг ўқига учгач,
Ғалабани қучиб қолди-ку тунлар.

Қай йиллардан келар бул
жонбахш нидо.
Бул шароб!
Бир тўйиб ичмоқлик учун.
Менам жоним нисор, кетяпман фидо —
Уни бир бор тўйиб қучмоқлик учун!

Ғалаба!
Бул қадар чиройли сиймо!
Унинг таърифига борми лойиқ сўз!
Ғалаба келтирсин Сенга ҳар бир тонг,
Ҳар бир тонг бир қадар юксал, азиз
дўст.

КЎЗ

Кўзлар ҳали ҳайқира олур.
Рене ШАР.

Балли, кўзларимдан дардимни уқдинг,
Аммо, кўзларимга келмагил кириб.
Дардимни қўймоққа бошқа жой йўқдир,
Кўзимга қўяман яшириб.

Бунча синчков бўлма, бунча топонғич,
Кўзим дарёсига шўнғимагил жим.
Ахир, бу дунёда энг бехавф ва тинч
Дард яширар жойим — менинг шу
кўзим.

СЕВИНЧ КЎЧГАН УЙ

Кўчиб кетди кўнглингдан севинч,
Сен кузатиб қолдинг шамингни.
Бундан буёқ яшайдирсан тинч,
Илинмасдан шавқу-ғамингни.

Силамагай сочингни шамол,
Тун шивири тўхтагай таққа.
Ишқ — бошидан сирғалиб рўмол —
Бир-бир босиб кирмас ётоққа.

Кўзларингдан армонлар томур —
Очилмайдир гарчанд бу парда.
Фақат, қандоқ ўтаркан умр
Севинч кўчиб кетган уйларда!!

ҚАЧОН?

Кўклам.
Сен унинг номини ёзолмайсан,
Кўклаб кетар.
Ёзда журъат қилолмайсан, ёзғирасан.
Куз, куйиниб ёзмоғингни чеклаб кетар,
Қишда қийин,
Қачон ёзиб улгурасан!

АЛАНГА

(«НАЗОКАТНИНГ ДОСТОНИ» ТУРКУМИДАН)

Гумоним йўқ, алангадай севдинг ютоқиб,
Сўзларингда, кўзларингда аланга тафти.
Мен билмабман, бу оловда умрим
бутоғи
Япроқлари секин-секин куябошлабти.

Ҳаётимга алангадай кирдинг бостириб,
Ҳаётим шу алангадан исинди, энди.
Мен ўч эдим, ўтлар билан ўт суҳбат
қуриб
Ўтсанг шу бахт эканига қаттиқ ишондим.

Мен ўч эдим, ўчлик тутди ўтнинг барини,
Бугун ногоҳ ўтмас, сувни эм кўряпман.
Бугун ногоҳ умримнинг кўк
кенгликларини
Қиёқ тилли алангага ем кўраяпман.

Ва, бир хаёл ўйларимга ўрнашиб олган
Такрор этиб ишқнинг ўтлиғ, мунглиғ
сасини:
«... Чироқ йўқми бу дунёда сақлаб
қололган
Куйдирмасдан ўзин урган парвонасини...»

АХЛОҚ МАВЗУИДА

ҲАЁТ БАХШ ЭТДИ-Ю...

Поезд жойидан силжишга саноқли дақиқалар қолди. Силжиди ҳам. Лекин боя йўргакдаги боласини «сингилжоним, ушлаб туринг, юкларимни келтириб олай», деб кетган аёлдан ҳануз дарак йўқ.

Шаҳардан ота-онасининг бағрига соғинч билан қайтаётган студент қиз вагоннинг у боши билан бу бошига югурди. Излади, сўроқлади, аёл топилмагач, ваҳимага тушди...

Студент қиз тавқи-таъналарга қолса ҳамки, виждон амри билан болани ўз тарбиясига олди. Қиз боланинг гўдак асраб олиш можаросини бир дақиқа кўз олдингизга келтириб кўринг-а! Сўзлаб берса, шундай воқеа рўй берганига биров ишонади, ишонмагани эса фисқу-фасод билан таъна тошини отади.

Челноков номли 24-болалар уйига тўладан келган, тилла-ю олмос тақинчоқларга беланган бир аёл ҳашамдор қилиб ясатилган шахсий машинасида келиб тушди. Кетида бир ўғил бола.

Турли сабаб ва баҳоналар кўрсатиб, болани жойлаштирди ҳам. Кейинчалик бир-бир ярим ойда бир марта ундан хабар олгани келганида бир-икки дона олма ё конфет олиб келарди. Лекин бола олма билан конфетларни эмас, онасининг ўзини қўмсар, ҳамма болаларга ўхшаб «менинг ойим ҳаммадан чиройлилар, ҳаммадан ҳам яхшилар» деб юришни орзу қилар. Қолаверса, мурғак қалбининг тубида «она» номини муқаддас сақларди. Болалар уйининг дарвозасидан бегона аёллар кириб келса ҳам «менинг ойим келяптилар», деб шошиб қоларди. Келаётган аёл онаси эмаслигини билганидан кейин эса оҳиста бурилиб кетарди-ю, тим қора кўзларидан ёш томчилари бир-бирини қувалашиб, шашқатор туша бошлар, уларни тийишнинг иложи топилмай қоларди.

Она эса, ой ўта ҳар келганида бир дам боласини эркаларди-да, сўнгра бунақада ичикиб қолмасин, деб совуқроқ бўлишга ҳаракат қилиб қоларди. Кейин ишлари тиғизлигини, кўплигини баҳона қилиб жўнаб қоларди. Бундай учрашувлардан кейин бола қалбининг тубидаги армон устига яна армон қат-қат тахланар эди. Бу ҳолга гувоҳ бўлган тарбиячилар чидаб тура олмай, боланинг кўнглини топиш пайига тушиб қолишар, ичларида беихтиёр меҳрини аяб, мисқоллаб берадиган онани қўйиб кетар эдилар.

У ким? Шундай замонда егани олдида, емагани кетида бўла туриб, кўҳликкина, қимматбаҳо кийиниб, шахсий машинада юриб, ўз боласини етимхонага топшириб қўйган дерсиз? Боланинг кўнглини чўктирмай, интернатга берса бўлмас эканми? Қурби етмас эканми, дерсиз?

Унинг қурби етарди. Лекин озгина кўнгли «торлик» қилибди шу масалада. Менинг битта боламни давлат боқса, бойлиги камайиб қолмас, дебди-ю, ўзининг шаънига келадиган лаънатларни ўйламабди. Дуру-гавҳарларга беланиб юрган бу хонимнинг болалар уйига бир зумгина келиб-кетиши, унинг ёнида кўп парвона бўла олмаслигига балки ўз қилмишларидан киши билмас, уялиш бордир. Одамлар кўзига кўрина олмас дерсиз? Қани эди? Қани эди у афсус қилса! Ўз жигаридан меҳрини дариғ тутган, «онаман» деб юрган бу аёл одамлардан ақалли жиндак бўлса-да, уялса.

Мен шу аёл 24-болалар уйининг тарбиячиси Шарофат опага ўхшаб меҳри дарё оналаримиз иш вақтида болаларни ардоқлатани етмагандек, уйига қайтганида ҳам ҳар куни тарбияланувчилардан биттасини ўзи билан ола кетиб, болалари билан ўйнатиб, қувнатиб, бир олам меҳр бериб, қайтиб олиб келадиган тарбиячилар борлигини билиб қўйишини истардим. Шарофат опадек тарбиячилар сиз беролмаган меҳрни ўша мурғак гўдагингизга беришяпти. Вақти келиб фарзандингиз сизни эмас, Шарофат опага ўхшаганларни она деб атаса ажаб эмас. Ана шундай тарбиячилар бор экан, болаларнинг кўнгли чўкмай улғайишади. Ҳаётда ўз ўринларини албатта топиб олишади.

Ўз фарзандидан меҳрини дариғ тутган хоним, фарзандингиз қаровсиз эмас, аксинча болалар уйида ўз уйидагидан аъло даражада катта бўляпти. Ҳатто сизнинг уйингиздагидан ҳам зиёда қулайликлар, шароитлар мавжуд бу ерда. Улуғ давлатимиз унинг бошини силаяпти.

Шаҳримизнинг Қорақамиш массивида жойлашган 24-болалар уйи мисолида кичкинтойларнинг эркин, баркамол ўсишлари учун ҳамма нарса муҳайё эканига гувоҳ бўлдик. Уларнинг яхши яшаш, соғлом бўлиб улғайишлари учун давлатимиз керагича маблағ ажратади. Яқинда болалар уйида 3 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилди. Ҳовлида кўкаламзорлаштириш ишлари аллақачон бир маромга тушган. Дам оладиган, овқатланадиган, ўйнайдиган хоналар озода, ёруғ, дид билан безатилган. Болаларни тез-тез қўғирчоқ театрларига, концертларга олиб боришади, уларнинг туғилган кунлари ўтказилади. Соғломлаштириш, физкультура-спорт машғулотларини мунтазам ўтказиб туриш учун 2 минг сўмлик жиҳозлар ажратилди. Бундай қулай шарт-шароитларнинг санаб адоғига етиш қийин.

Болаларнинг мурғак қалбларига меҳри дарё бўлиб кира олганликлари учун исмлари сўнгига «ойи»ни қўшиб айтиладиган тарбиячи опаларчи? Опаларнинг ширин сўз, қуёш қалб эканликлари, ҳар бир боланинг кўнглини топиб муомала қилишга уринишлари-чи? Қанчалар инсонпарвар бу опалар! Болаларнинг тоби қочиб, иситмалагудек бўлса борми, тунни билан ёнларидан жилмай, мижжа қоқмай чиқишади.

Кўзимизга тонгларнинг оппоқ оқариши, қуёшнинг мафтункор қизариб чиқишининг сеҳрли кўринишига шу болалар боис эмасми? Яна ҳалиги аёл эсимга тушди. Яна унга бу дунёга атакчечак қилиб кириб келаётган гўдагингизнинг қайси гуноҳлари учун воз кечдингиз ундан, дегим келади. «Бевақт» туғилганлигини, ёинки «чақирилмаган меҳмон» сингари келганини рўкач қиларсиз.

Хавотирланманг. Сиз ва сиз кабиларни биров айбситмайди. Лекин сиз виждонингиз олдида покман, дея оласизми? Бир кун келиб, афсус қилиб қолмасмикинсиз?

— «Тунов куни Анваримнинг қўлига зирапча кирибди» — деди болалар уйининг директори Холида Каримова, — худди зирапча болагинамнинг қўлига эмас, менинг юрагимга санчилгандек, уни олиб ташлагунга қадар руҳан азоб чекдим. Биз, тарбиячилар қанчалар меҳрибон, қанчалар самимий бўлмайлик, тарбияланувчиларимиз учун туққан оналарнинг қайноқ меҳрини бера олмасак керак, деб қўрқаман.

Партия ва ҳукуматимизга минг раҳмат. Етимларнинг бошини силаб, тарбиялаяпти. Ғамхўрлик, меҳрибонлик қиляпти. Ота ўрнида ота, она ўрнида она бўляпти. Аммо ота-она бўлишдек буюк бахтдан юз ўгириб, маишат, енгил ҳаёт кечириш орзусида ўз фарзандларидан кечиб, уларни тирик етим қилганларни оқлаб бўлармикан?!

Ҳаёт бахш этди-ю, ташлаб кетди. Бунда нима маъно бор? Кундалик ҳаётимизда бундайлар бармоқ билан санарли бўлса-да, учраб турибди. Нима учун бундайларга ҳеч қандай жазо қўлланилмайди, дерсиз? Улар оналикдан маҳрум бўлишининг ўзи ҳар қандай жазодан каттароқ жазо, билса. Бола эса меҳрибон давлатимиз ардоғида яхши инсон бўлиб камол топаверади, улғаяверади.

Ш. ЭРГАШЕВА.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЮТУҚЛИ ОМОНАТ-ОМОНАТ КАССАЛАРИГА

Ғазалкент шаҳрида 7 апрелда ўтказилган 81-ютуқлар тиражининг

РАСМИЙ ЖАДВАЛ

Ўзбекистон ССРнинг ҳамма омонат кассаларида сақланаётган ютуқли омонатларнинг қуйидаги счёт номерларига ютуқлари чиқди

Счёт номерлари	Ютуқ миқдори (ўртача омонат суммасига процент ҳисобида)
А-34	25
А-71	25
А-95	25
А-127	200
А-172	25
А-228	25
А-249	25
А-305	25
А-355	25
А-372	25
А-418	25
А-448	25
А-480	25
А-538	50
А-587	25
А-632	25
А-676	25
А-684	25
А-735	25
А-790	100
А-803	25
А-867	25
А-899	25
А-937	100
А-970	50

Омонат кассаларидаги счёт номерлари 1000 дан ортиқ бўлса, сўнгги мингларда ҳам биринчи мингликда чиққан счёт номерларига ютуқ чиққан. Масалан, 1034, 2034, 3034 ва ҳоказо; 1071, 2071, 3071 ва ҳоказо; 1095, 2095, 3095 ва ҳоказо.

Тираж комиссиясининг раиси — Р. С. НУРТОЕВ.
Тираж комиссиясининг масъул секретари — М. ЙЎЛДОШЕВА.

●

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
И. М. МЎМИНОВ НОМИДАГИ ФАЛСАФА ВА ҲУҚУҚ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

секторларнинг катта илмий ходимлари (фалсафа фанлари кандидатлари): илмий коммунизм, тарихий материализм.

КОНКУРС МУДДАТИ — 26 АПРЕЛГАЧА.

Мурожаат учун адрес: 700041, Тошкент шаҳри, Мўминов кўчаси, 9-уй, Академиклар шаҳарчаси.

●

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 12/IVда Севги ҳақида қисса, 13/IVда Севги учун севги.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 12/IV да Келинлар қўзғолони, 13/IV да Нодирабегим.

●

Ташкилотлар ва муассасаларнинг раҳбарлари ДИҚҚАТИГА!
«УЗГЛАВМЕТАЛЛ»
таъминловчи-заводлардан ўзларининг янги банк реквизитларини маълум қилишларини
СЎРАЙДИ

АХБОРОТ

ҚИШЛОҚҚА ГАЗ КЕЛДИ

Наманган районидаги «Партия XXII съезди» колхози Қумқўрғон қишлоғининг 50 хонадонида табиий газ ёна бошлади. «Ўзбекгаз»нинг Намангандаги механизациялашган кўчма колоннаси коллективи қисқа вақт ичида 4 километр масофада табиий газ қувурларини ётқиздилар. Бу йил ҳам қишлоқнинг 50 га яқин хонадони, шунингдек Шўрқўрғон қишлоқлари хонадонларини табиий газ билан таъминлаш планлаштирилмоқда. Эндиликда райондаги Свердлов номли, Тельман номли, «Ленинград» колхозларидаги кўпчилик хонадонларда табиий газдан фойдаланилмоқда. Район маркази — Тошбулоққа ҳам табиий газ олиб келиш учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланаётир.

М МИРЗААБДУЛЛАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» газетасининг Наманган районидаги мухбирлар пости бошлиғи.

БАҒДОД ЖАМОЛИ

Фарғона областининг Бағдод райони тобора чирой очмоқда. Район марказида 12 квартирали уй-жой, 1176 ўринли мактаб бинолари қад кўтаряпти. Яқинда икки қаватли китоб ва турли моллар билан савдо қиладиган магазин, автостанция комплекслари қуриб битказилади.

Биноларни 5-механизациялашган кўчма колоннанинг қўли гул қурувчилари бунёд этишмоқда.

И. УСМОНОВ.

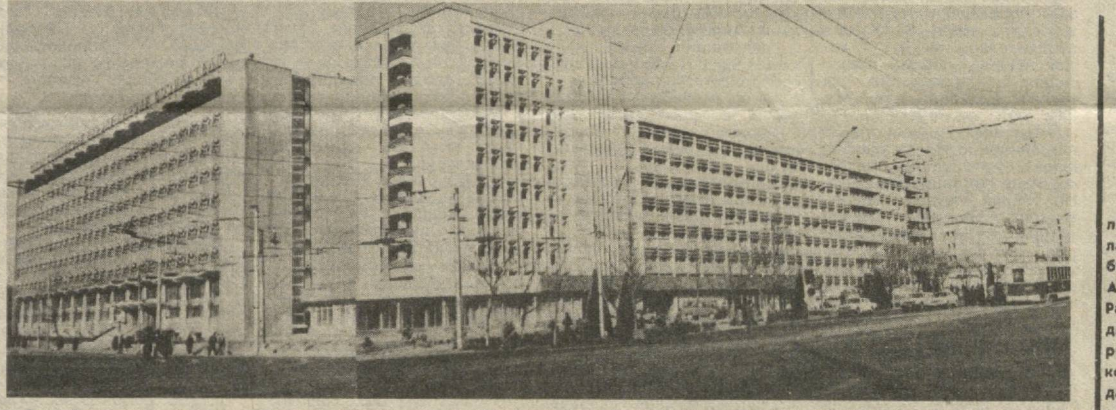

Республикамиз пойтахти — Тошкент шаҳри тобора гўзаллашиб, чирой очиб бормоқда. Ҳозирги замон архитектурасининг энг сўнгги ютуқлари асосида қад кўтараётган маъмурий, уй-жой бинолари қадимий ва навқирон шаҳар ҳуснига-ҳусн қўшяпти. Қўли гул қурувчилар Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейи нишонланадиган йилда янгидан янги объектларни фойдаланишга топширмоқдалар. Фотомухбиримиз А. Тўраев олган бу суратда шаҳарнинг Биринчи май ва Энгельс кўчалари чорраҳасида қад кўтарган маъмурий бинолар акс эттирилган.

Тошкентнинг юбилей объектлари

ҚУЛАЙ ВА КЎРКАМ

Қадимий ва навқирон Тошкент ўзининг йигирма асрлик тўйини нишонлашга қизғин ҳозирлик кўрмоқда. Тинчлик ва дўстлик, маданият ва санъат масканида бунёдкорлик ишлари жадал олиб борилмоқда.

Навоий кўчасининг Хадра майдони яқинида, йўлнинг сўл томонида катта қурилиш ишлари олиб бориляпти.

— Партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашларнинг бўш вақтдан унумли фойдаланишлари, уларнинг талаб ва эҳтиёжларини ишлаб чиқаришга зарар бермайдиган тарзда яхшироқ қондиришга алоҳида аҳамият бермоқдалар, — дейди Тошкент шаҳар ижроия комитети савдо бошқармасининг қурилиш объектлари бўйича бирлашмаси дирекциясининг бош инженери Р. Аҳмаджонов. — Тошкентнинг юбилейига бағишланган савдо объектларини қуришда ҳам шаҳарликларнинг бу борадаги талаб ва эҳтиёжларини ҳисобга олмоқдамиз. Шаҳримиз узоқ ўтмишда савдо карвонларининг севимли қароргоҳи бўлганлиги тарихдан маълум. Ёшарган Тошкент ўзининг улкан тўйини нишонлашга ҳозирлик кўраётган бир пайтда маданий-маиший хизмат кўрсатиладиган замонавий объектлар комплексини вужудга келтириш бошлаб юборилди. Шу кунларда Навоий ва Абай кўчалари муюлишидан бошлаб Хадра майдонигача бўлган 1460 метр узунликдаги ерда янги замонавий савдо ярмаркалари учун бинолар бунёд этиш давом этяпти. Қурилишни «Ташгенплан» устахонасида архитектор В. Акопжанян яратган лойиҳа асосида «Узторгстрой» трестининг 2-қурилиш-монтаж бошқармаси азаматлари амалга оширмоқдалар...

Навоий кўчасидаги мавжуд савдо ярмаркаси орқасида жами 35 объектдан иборат комплекс вужудга келтириляпти. Қурилишнинг биринчи навбати май ойида тугатилса, иккинчиси октябрь ойида ниҳоясига етказилади. Бундай ўзига хос ободонлаштириш ишлари юбилейга аталиб, шу кунларда ер қазиш ва суриш ишлари олиб борилаётган кўримсизгина жойда кўп ўтмай ойна, бетон ва пластикадан барпо қилинган бир қаватли замонавий кўркам бинолар кўзга ташланиб қолади. Янги ярмарка таркибида сувенир ва эсдалик буюмлари, заргарлик, пойабзал магазинлари, янги кийим-кечаклар ва газмолларни намойиш этиш зали, радиотоварлар, чинни ва биллур буюмлар, хўжалик ва электр хўжалик моллари билан савдо қилиш объектлари вужудга келтирилади. Болалар дунёсига тааллуқли буюмлар билан савдо қилиш йўлга қўйилади. Мева, сабзавот, шарбат ва муздек ичимликлар учун шохобчалар, мороженоехоналар очилади. Озиқ-овқат ва қандолатчилик маҳсулотлари магазинлари ишлаб туради. Орасталик салони хотин-қизларимиз хизматида бўлади. Соатсоз ва этикдўзлик устахоналари очилади. Бундан ташқари, ярмарка атрофларида фаввbooрали ҳовузлар вужудга келтирилиб, кўкаламзорлаштириш ишларига алоҳида эътибор қилинади. Буларнинг бари ўзига хос яхлитликни таъминлаб, юбилейга ажойиб совға тарзида кўркамлик касб этиши кўзда тутилмоқда.

У. МУҲСИМОВА.

СПОРТ

БАҲСЛАР ВА ҒОЛИБЛАР

● ШАХМАТ. Москвада олий лига чемпионати иштирокчилари ўртасида 6-тур ўйинлари бўлиб ўтди. Бунда Л. Псахис — А. Карпов, Ю. Балашов — Ю. Разуваев ўйинлари дуранг бўлди. Қолган ўйинлар кечиктирилди ва қолдирилди. Тошкентлик Г. Аъзамов бу сафар дам олди. Ўтган куни эса кечиктирилган ўйинларни ниҳоясига етказишда шахматчимиз икки учрашувда баҳслашди. Жумладан В. Тукмаков билан учрашувини якунлашда муваффақият қозониб, Л. Полугаевскийга имкониятни бой берди. Шундай қилиб, Г. Аъзамов жами очколарини 2,5 тага етказди. Ҳозир Л. Псахис битта кечиктирилган ўйин билан жами очколарини 3,5 тага етказган ҳолда пешқадамлик қилмоқда. Ю. Романишин ҳисобида ҳам шунча очко бор.

● ФУТБОЛ. Биринчи лига коллективлари ўртасида дастлабки учрашувлар ўтказилди: «Қайрат» — «СКА» (Хб) — 1:0, СКА (Р) — «Кузбасс» — 2:0, «Гурия» — «Локомотив» — 1:0, «Помир» — «Факел» — 1:0, «Звезда» — «Динамо» — 0:0, «Заря» — «Текстильщик» — 4:1, «Ротор» — «Шинник» — 3:0, «Металург» — «Днепр» — 6:2, «Колос» — «Искра» — 2:1, «Кубань» — «Даугава» — 1:1, «Таврия» — «СКА» (Карпати) — 0:2.

Иккинчи лиганинг Ўзбекистон зонасида ўтказилган 3-тур ўйинларидан кейин Шаҳрисабзнинг «Ҳисор» ва Фрунзенинг «Олға» коллективлари олтитадан очко билан олдинда боришмоқда.

● МОТОПОЙГА. Жиззахда ўтказилган Бутуниттифоқ пойгасида 200 дан зиёд пойгачи иштирок этди. РСФСР, Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикалари спортчиларининг бу мусобақасида жиззахлик Я. Турмуҳамедов шахсий ҳисобда муваффақият қозонди.

ИЛМ-ФАН ОЛАМИДА

ГАЗ ЎРНИДА ҚУЁШ

Чоржўй областининг Октябрь посёлкасида монтаж қилинган пилла қуритадиган янги установка тежамли ва ғоятда серунумдир.

«Қуёш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг мутахассислари таклиф этган сушилка конструкцияси содда. Одатдаги бинонинг кунгай девори нишоб қилиб ишланиб, ойна солинади. Ойнадан кирган офтоб нури ҳароратни кўтаради. Иккита вентилятор ҳавони ҳайдаб туриб, пилла қуритишни тезлатди. Шундай қилиб бундай сушилкада пилла одатдаги газ сушилкага нисбатан 5—6 соат тезроқ қурийди ва ҳар тонна пилла ҳисобига 200 сўмдан кўп пул тежалади.

Бу установкадан мевадан қоқи қилишда ҳам фойдаланиш мумкин. Туркманистоннинг пилла етиштирадиган ҳамма районларида шундай установкалар ўрнатиш мўлжалланади. (ТАСС).

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппарати ва Ишлар бошқармасининг партия, касаба союз ташкилотлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари ўртоқ Е. А. Айтмуротовга укаси

Абдураҳмон АЙТМУРОТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР «Фан» нашриёти коллективи нашриёт директорининг ўринбосари А. Холиқовга отаси

Абдухолиқ АЗИЗОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

12 АПРЕЛЬ, СЕШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Болалар учун фильм. 10.05 — Цирк. 10.35 — Оқ шомон. Бадиий фильм. 1-серия. 11.45 — Илмий-оммабоп фильм. 12.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.15 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Болалар учун фильм. 17.15 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 17.45 — Концерт. 18.15 — Биз БАМни қуряпмиз. 18.45 — Спорт ҳафталиги. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Инсон, Ер, Коинот. 20.15 — Оқ шомон. Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Ер жозибаси. 00.10 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — Тарих. 10.05 ва 14.05 — Француз тили. 11.05 — Эстетик тарбия. 11.35 ва 12.40 — География. 12.05 — Шахмат мактаби. 13.10 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 13.40 — Зоология. 14.35 — 20-30 йиллар совет манзарали живописи. 15.05 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 15.35 — В. Вишневский — коммунист ёзувчи. 16.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Тоғли ўлка! Ҳужжатли фильм. 19.00 — Қишлоқ янгиликлари. 20.00 — Камалак. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Ҳамдўстлик. 21.15 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Истеъдод. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 17.40 — Ассалом, космос! 18.40 — Сўз кетидан сўз келар. 19.00 — Космонавтика кунига. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Янгийўл тажрибаси. 20.00 — Ижод саҳифалари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Сув ва ҳосил. 22.30 — Қанотлар ҳақида достон. Бадиий фильм. 2-серия. 23.55 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.10 — Физика. 19.10 — Болалар учун фильм. 19.40 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Эстетика асослари. 21.00 — Телефильм. 21.30 — Москва-II.

13 АПРЕЛЬ, ЧОРШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Мультфильмлар. 10.15 — Оқ шомон. Бадиий фильм. 2-серия. 11.30 — Саёҳатчилар клуби. 12.20 — Фильм-концерт. 12.50 ва 18.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 16.05 — Рус тили. 16.35 — Скрипка миниатюралари. 16.50 — СССР космонавт-учувчиси В. Аксенов билан учрашув. 17.35 — Алкоголизм ҳақида суҳбатлар. 18.05 — Г. Алижонова куйлайди. 18.20 — Стадион ҳамма учун. 18.50 — Мультфильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Поэзия. 20.10 — Оқ шомон. Бадиий фильм. 3-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 23.15 — Концерт. 23.40 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — География. 10.05 ва 14.10 — Немис тили. 11.05 — Ҳунар-техника билим юртларининг ўқувчиларига. 11.35 ва 12.40 — Тарих. 12.05 — Ота-оналар, Сизлар учун. 13.10 — Ленин ҳақида ўйлар. 13.40 — География. 14.40 — Ҳунар-техника билим юртларида нимага ва қандай қилиб ўргатишади? 15.10 — Звездочет. 15.55 — А. П. Чехов. «Иванов». 16.40 ва 18.30 — Янгиликлар. 19.50 — Илмий-оммабоп фильм. 19.00 — Музикали программа. 20.00 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Концерт. 21.15 — Телефильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қон-қариндошлар. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Фонарик. 12.00 — Телефильм. 12.30 — Рус адабиёти. 13.00 — Қанотлар ҳақида достон. Бадиий фильм. 1-серия. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Концерт. 19.00 — Ал-Хоразмий туғилган куннинг 1200 йиллигига. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Тележурнал. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Опералардан ариялар. 21.30 — Время. 22.05 — Халқаро аҳвол кундалиги. 22.20 — Резидент хатоси. Бадиий фильм. 1-серия. 23.30 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.10 — Телефильм. 18.30 — Математика. 19.20 — Ўқитувчилар учун консультация. 19.50 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Эстетика асослари. 21.00 — Телефильм. 21.30 — Москва-II.

Радио

12 АПРЕЛЬ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Тинчлик ва бахт қўшиқлари. 9.30 — Дўстлик байроғи. Радиопрограмма. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Сиёсий билимлар радиоуниверситети. 19.25 — Ёшлик. 20.50 — Тошкентнома. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.30 — Тингланг, мени сайёралар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41
ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.